

HİNDİSTAN VATANDAŞLIK YASASI DEĞİŞİKLİĞİ (CAA)'NİN HİNDU MİLLİYETÇİLİĞİ, İSLAMOFOBİ/ İSLAM KARŞITLIĞI VE ULUSLARARASI HUKUK BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Ayşenur Aygöl & Mobassera Jahan Fatima

Göç Araştırmaları Vakfı
Ankara, Ağustos, 2021

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE KAPSAMI	2
1. BÖLÜM I: HİNDİSTAN VATANDAŞLIK YASASI DEĞİŞİKLİĞİ (CAA)'NİN HİNDU MİLLİYETÇİLİĞİ VE İSLAMOFOBİ/ İSLAM KARŞITLIĞI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	3
1.1. Hindistan Ülke Profili	3
1.2. Vatandaşlık Değişikliği Yasası 2019 (CAA) Nedir?	5
1.3. CAA ile Beraber Vatandaşlığı Belirleme Kriterlerinde Nasıl Bir Değişikliği Yaşandı?	5
1.4. CAA ile Bağlantılı Diğer Yasal Düzenlemeler: NRC ve NPR	6
1.5. CAA'nın Açıklayamadığı ve Tartışmaya Yol Açtığı Hususlar	8
1.6. CAA'e Karşı Protestolar	8
1.7. Şubat Ayaklanması (2020)	9
1.8. Protestolar Sonrasında Yaşanan Gelişmeler ve Yasadışı Faaliyetleri Önleme Yasası (UAPA) Tartışması	10
1.9. Çeşitli Uluslararası Kuruluşların CAA'ya Karşı Tepkileri	11
1.10. Bir İdeoloji Olarak Hindutva ya da Hindu Milliyetçiliği Tartışması	12
1.11. Sağ Popülizmin Yükselişi ve Hindistan'ın Çok Kültürlülükten Hindu Milliyetçiliğine Evrilmesi	13
1.12. İslamofobi/İslam Karşıtlığı ve Hindistan	15
1.13. BJP'nin Hindistan'da İslamofobi/İslam Karşıtlığını Artırma Girişimleri	15
1.13.1. Aşk Cihadi	16
1.13.2. Din Değiştirme Karşıtı Yasalar	16
1.13.3. 'Ghar Wapsi'	17
1.14. Hindistan'da İslamofobi/İslam Karşıtlığı ve Nefret Suçunun Artışında Rol Oynayan Diğer Unsurlar	17
1.14.1. Üçlü Talağın Yasaklanma Kararı ve Çeşitli Tartışmalar	18
1.14.2. Kutsal İnek, İnek Kesim Yasaları ve Yasadışı Kanun İnfazcısı Gruplar tartışması	18
1.14.3. Cammu ve Keşmir'in Özerk Statüsünü Değiştirilmesi	19
1.14.4. Babri Cami Kararı	19
1.15. Hindistan'da Müslümanlara Yönelik Nefret Söylemi, Sahte Haber ve Medya	20
2. BÖLÜM II: HİNDİSTAN VATANDAŞLIK YASASI DEĞİŞİKLİĞİ (CAA)'NİN ULUSLARARASI HUKUK BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	22
2.1. CAA ve Uluslararası Hukuk	22
2.1.1. Hindistan'da Vatandaşlık Hukuku	22
2.1.2. CAA ve NRC'nin Uluslararası Hukuk Bakımından Değerlendirilmesi	23
2.1.2.1. Uluslararası Hukuk ve Vatandaşlık	23
2.1.2.2. CAA ve NRC'nin Uluslararası Hukuk Bağlamında Analizi	24
SONUÇ	28
KAYNAKÇA	30

HİNDİSTAN VATANDAŞLIK YASASI DEĞİŞİKLİĞİ (CAA)'NİN HİNDU MİLLİYETÇİLİĞİ, İSLAMOFOBİ/ İSLAM KARŞITLIĞI VE ULUSLARARASI HUKUK BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Ayşenur Aygül¹ & Mobassera Jahan Fatima²

GİRİŞ

Hindistan, 1947'de bağımsızlığını kazanmasından bu yana çeşitli diller, dinler ve etnik grupları bir arada barındıran çokkültürlülüğü benimseyen dünyanın en büyük laik devleti ve demokrasisi olarak adından söz ettirmektedir. Fakat 2014'teki genel seçimlerde ezici bir üstünlük elde eden Hindu milliyetçi parti-Bharatiya Janata Partisi (BJP)'nin iktidara gelmesi ile ülkedeki bu atmosfer değişmeye başlamıştır. Başbakan Narendra Modi'nin BJP partisi iktidara geldiğinden beri çokkültürlülük ve laik anayasa ilkeleri pratikte yerini Hindu milliyetçiliğine bırakmaya başlamıştır. Modi'nin Hindu milliyetçisi ve paramiliter gönüllü bir organizasyonu olan Rashtriya Swayamsevak Sangh (RSS) ile yakın ideolojik ve örgütsel bağları olması, 2014'ten sonra bu örgütün güç kazanıp Müslümanlara ve Dalıtlara çeşitli şekillerde şiddet uygulaması bu durumun en net örneğidir. Bir süre sonra pratikteki bu durum, yasal düzenlemelere de yansımıştır. Bunun en çarpıcı iki örneği olarak Keşmir'in özel statüsünün değiştirilmesi ve bu raporun konusu olan Hindistan Vatandaşlık Yasası Değişikliği'dir (CAA). Söz konusu yasanın kabul edilmesinin ardından, ülke çapında kitlesel gösteriler başlamış ve BJP rejimi bunları polis şiddeti ile bastırmaya çalışmıştır. Ancak burada altı çizilmesi gereken bir nokta vardır. Hindistan'daki Hindu Milliyetçiliği ve İslam karşıtlığı olayları çok yakın zamanda dünya gündemine girmiş gibi gözükse de bu tartışmaların arka planı çok eski tarihlere dayanmaktadır.

Siyasi ve ideolojik arka planının analiz edileceği CAA, ayrıca Vatandaşlık Hukuku ve Uluslararası Hukuk çerçevesinde de incelenecektir. Bu hukuki analiz yapılmadan önce Vatandaşlık Yasalarının salt hukuki bir metin olmanın ötesinde, bir ülkenin siyasi, sosyal ve hatta ekonomik geçmişinin bir ürünü olduğu akılda tutulmalıdır. Böylece raporun iki farklı kısmında ele alınacak tartışmaların aslında en derinden birbirleri ile ilintili olduğu en başından ortaya koyulmaktadır. Hindistan Vatandaşlık Yasasına dair belli değişiklikler getirmiş olan ve Hindistan vatandaşlığına kabul de Müslümanlar için negatif ayrımcılık öngören CAA, ülkede yükselen Hindu milliyetçiliği ve İslamofobinin etkisi altında şekillenmiştir. CAA ve bunun bir parçası olacak şekilde tasarlanan ve milyonlarca Hindistanlı Müslümanı vatansız bırakma tehdidi yaratan Ulusal Vatandaşlar Kaydı (the National Register of Citizens- NRC) ve Ulusal Nüfus Kaydı (National Population Register-NPR), Hindistan'ın iç işleri ve kendi egemenlik haklarından kaynaklanan yetkiler doğrultusunda oluşturulan düzenlemelerdir. Devletler egemenlikleri gereği iç işlerine dair düzenlemeleri yapmada oldukça geniş yetkilere sahip olmasına rağmen bunlar mutlak ve sınırsız değildir. Bu noktada, devletlerin uluslararası hukuk tarafından çizilen sınırlar içerisinde hareket etmesi beklenmektedir. CAA, NRC, ve NPR'in ulusla-

¹ Araştırmacı, Türkiye Göç Araştırmaları Merkezi (TÜGAM), Göç Araştırmaları Vakfı (GAV), E-mail: aysenur.aygul@gocvakfi.org

² Araştırmacı, İslam Düşmanlığı ile Mücadele Merkezi (İDMAM), Göç Araştırmaları Vakfı (GAV); E-mail: mjfatimamoni@gmail.com

rarası hukuk bağlamında değerlendirilmesi, Hindistan'ın uluslararası hukuk sınırları çerçevesinde mi yoksa bunlara aykırı olacak şekilde mi hareket ettiğini göstermesi ve bu yasal düzenlemelere yönelik yapılan ulusal ve uluslararası eleştirilerin haklı olup olmadığını ortaya koyması bakımından oldukça önemlidir.

Bu çalışmanın amacı "Hindistan Vatandaşlık Yasası Değişikliği (CAA) 2019"un siyasi ve ideolojik arka planını ortaya koymak ve bunu uluslararası hukuk bağlamında incelemektir. Bu çerçevede raporun ilk kısmında, CAA'ı ortaya çıkaran siyasi ve ideolojik arka plan ortaya koyulacaktır. Raporun ikinci kısmında ise uluslararası hukuk tarafından çizilen sınırlar çerçevesinde CAA, NRC ve NPR'ın uluslararası hukuka uygunluğu tartışılacaktır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak "İkincil araştırma yöntemi" ve nitel "Odak Grup Görüşmesi" tekniği kullanılmıştır. Bu araştırma sürecinde CAA, NRC ve NPR yasal metinleri incelenerek öncelikle birincil kaynaklara başvurulmuştur. Ardından ilgili tartışmalar, çeşitli online gazetelerde yayınlanan raporlar, analizler, uzmanlar tarafından yazılan yazılar, çeşitli araştırma kuruluşları tarafından hazırlanan raporlar, makaleler ve tezler üzerinden takip edilmiştir. Daha sonra elde edilen sorunsalların doğruluğunu teyit etmek için *Göç Araştırmaları Vakfı* adına online platform üzerinde iki günlük bir çalıştay düzenlenmiştir. Çalıştayda, Türkiye'de lisansüstü eğitim düzeyinde çeşitli bölümlerde eğitim alan Güney Asyalı öğrenciler (Hindistan, Keşmir ve Bangladeş) ve Türk akademisyenler de yer almıştır. Çalıştayda CAA ile ilgili çeşitli sunumların yanı sıra 'Odak Grup Görüşmesi' tekniği kullanılarak ikincil araştırma yöntemi ile elde edilen sorunsallar teyit edilmiştir. Çalıştayda sunulan sunum konuları şu şekildedir: CAA, NRC ve NPR ilişkisi, Dinî Ayrımcılık ve Laik Anayasa Tartışması Bağlamında CAA, Çok Kültürlükten Hindu Milliyetçiliğine Doğru, Yükselen Popülizmin Diğer Yüzü: Hindistan, Vatansızlığa Giden Yol, Vatandaşlık ve Hindistan'da Vatandaşlık Hukuku, Müslümanlara Karşı Nefret Suçunda Artış, Keşmir Meselesi, BJP Döneminde Propaganda Aracı Olarak Medya, Yalan Haberlerin Yükselişinde Sosyal Medyanın Etkisi, Yasadışı Faaliyetleri Önleme Yasası (UAPA), Devam Eden Gerginlik Uluslararası Arenada Hindistan'ın İmajını Nasıl Etkiliyor (Ortadoğu'da iş gücü, Hindistan diaspora üzerindeki etkisi, Komşu ülkelerle ilişki, Yurtdışı yatırımlarda etki...), CAA ve NRC'nin Uluslararası Hukuk Bakımından Değerlendirilmesi.

Bu çalışma kapsamında Hindu Milliyetçiliği, İslam Karşıtlığı ve Uluslararası hukuk bağlamında CAA ele alınmıştır. Bu çalışmada temel olarak aşağıdaki sorunsallar incelenmiştir:

- CAA'ya karşı protestolara neden her sınıftan ve dinden insanlar katılmıştır?
- CAA'nın yürürlüğe girmesiyle Müslümanlar dışında başka kimler mağdur olacaktır?
- CAA, Hindistan'ın çok kültürlü ve laik yapısı için nasıl bir tehdit yaratmaktadır?
- Hindistan'da son zamanlarda yükselen Hindutva, diğer deyiş ile Hindu milliyetçiliğin kökeni nedir?
- Hindu Milliyetçi partisi olan BJP'nin iktidara gelmesi ile Müslümanları ötekileştirmesi, İslam düşmanlığı ve nefret suçunun artışı arasında bir bağlantı var mıdır?
- Uluslararası hukukun devletlere vatandaşlık kanunlarını yapmada çizdiği yetkinin sınırları nelerdir?

- Uluslararası hukukun vatandaşlıkla ilgili kaynakları nelerdir?
- Hindistan için bağlayıcı olan ve vatandaşlıkla alakalı hükümler içeren uluslararası hukuk kaynakları nelerdir?
- Hindistan uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülüklerine aykırı mı davranmaktadır?

1. BÖLÜM I: HİNDİSTAN VATANDAŞLIK YASASI DEĞİŞİKLİĞİ (CAA)'NİN HİNDU MİLLİYETÇİLİĞİ VE İSLAMOFOBİ/ İSLAM KARŞITLIĞI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

1.1. Hindistan Ülke Profili

Hindistan, Güney Asya'da bulunan, Çin'den sonra dünyanın en kalabalık ikinci ülkesi ve dünyanın en kalabalık demokrasisidir. Coğrafya açısından söz konusu ülke, güneyde Hint Okyanusu, güneybatıda Umman Denizi ve güneydoğuda Bengal Körfezi ile çevrili olup batıda Pakistan ile kara sınırlarını paylaşmaktadır. Buna ek olarak kuzeyde Çin, Nepal ve Butan; doğuda ise Bangladeş ve Myanmar ile komşu ülkelerdir. Ayrıca Hindistan, Hint Okyanusu'nda Sri Lanka ve Maldivler ile komşu; Andaman ve Nikobar Adaları, Tayland ve Endonezya ile deniz sınırını paylaşmaktadır (Schwartzberg, vd. 2021).

Hindistan, gelişmekte olan ülkeler arasında en büyüğü olmanın yanı sıra, bağımsızlığından bu yana sürekli demokratik hükümetlere sahip olan birkaç ülkeden biridir (Sengupta, 2009: 147). Hindistan'ın belirleyici özellikleri, din, kast, dil ve kültür açısından çeşitliliğidir. Yirmi sekiz eyalet, yedi birlik bölgesi, 22 ulusal dil, 1162 diğer dil ve lehçeye sahiptir ve dünyanın hemen hemen tüm dinlerinin ülkede taraftarları vardır (Sengupta, 2009:1). Fakat Cammu ve Keşmir Yeniden Yapılama Yasası 2019'a göre, bir eyaletin (Cammu ve Keşmir) ilk kez iki Birlik Bölgesine (C&K ve Ladakh) dönüştürülmesi söz konusu olmuştur. Dolayısıyla 26 Ocak 2020 tarihinden itibaren Hindistan'daki toplam eyalet sayısı 28 ve toplam birlik bölgesi 8 olmuştur (Arora, 2020) (Resim 1).

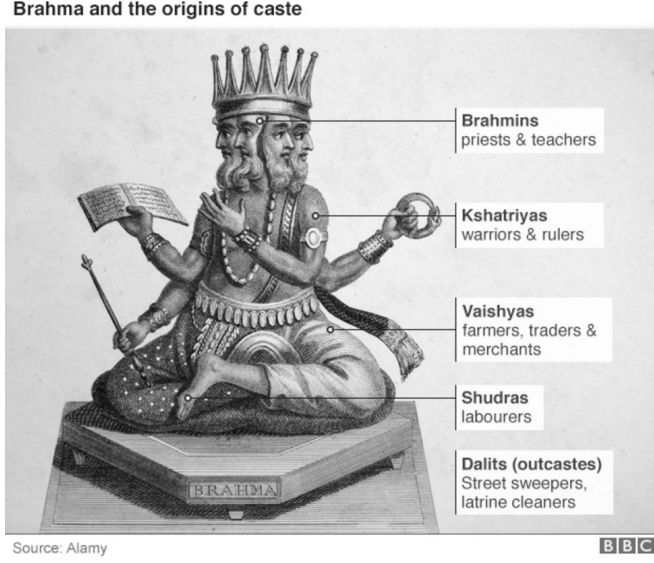

Resim 1: Hindistan'ın eyaleti ve birlik bölgelerin haritası, Kaynak- <https://www.mapsofindia.com/>

Hindistan sadece yukarıda bahsedilen çeşitliliklerinin yanı sıra, aynı zamanda çok dillilik politikasını takip eden çok kültürlü, çok dinli bir devletin klasik bir örneği olması açısından da önemlidir (Sengupta, 2009:1). Hindistan, farklı dil gruplarının dillerini ve kültürlerini korumalarına ve geliştirmelerine yardımcı olacak şekilde kendi yasalarını ve politikalarını formüle etmek için eyaletlere belirli bir özerklik derecesi sağlamak üzere, bağımsızlıktan sonra federal bir hükümet biçimi benimsemiştir. Hindistan Federal yapısında, alt ulusal birimler-Hindistan Birliği'ni oluşturan eyaletler-esas olarak dilsel esasa dayanarak oluşturulmuştur.

2011'de en son yapılan nüfus sayımına göre Hindistan'ın nüfusu 1,2 milyar seviyesindedir. 966 milyon ile Hindular nüfusunun yaklaşık % 80'ini oluştururken 172 milyon Müslüman vatandaş ise nüfusunun %14.23'ünü oluşturur (Ashesh ve Thiruvengadam, 2017:2). Dolayısıyla bu sayı Hindistan'ı dünyadaki en büyük üçüncü Müslüman nüfusa sahip ülke yapmaktadır. Buna ek olarak Hindistanlı Müslüman nüfus Sünniler, Şiiiler, Bohralar, İsmaililer ve Ahmediyalardan oluşmaktadır. Hindu Kast Sistemi ise, dört ana kategoriden oluşmaktadır: *Brahmanlar* (Dinlerinin eğitim ve öğretim işleriyle uğraşan din adamları), *Ksatriyalar* (Üst düzey asker ve yöneticiler), *Vaisyalar* (Tüccar ve ziraatla uğraşanlar), *Sudralar* (İşçiler, köylüler ve hizmetçiler). Bu dört ana kategori dışında ise kast sistemine dâhil edilmeyen *Dalitlar* (dokunulmazlar) bulunmaktadır (Resim 2). Hindistan'daki sayısal olarak önemli diğer dinî azınlıklar Hristiyanlar (27,8 milyon), Sihler (20,8 milyon), Budistler (9,25 milyon), Jainler (4,4 milyon) ve Parsisler (57,264)'dir (Ashesh ve Thiruvengadam, 2017:2).

Resim 2: Hindu Kast Sistemi, Kaynak: What is India's caste system?(2019, Haziran 19). BBC News.

1.2. Vatandaşlık Değişikliği Yasası 2019 (CAA) Nedir?

Vatandaşlık Değişikliği Yasa Tasarısı 9 Aralık 2019'da Hindistan Lok Sabha (Halk Meclisi) tarafından kabul edildi. Ardından 12 Aralık 2019'da Cumhurbaşkanı tarafından söz konusu yasa tasarısı imzalandı ve kanun haline geldi. Vatandaşlık Değişikliği Yasası 2019 (CAA), 1955 Vatandaşlık Yasasını değiştirip, Pakistan, Bangladeş ve Afganistan'dan zulümden kaçtığı iddia edilen belgesiz Müslümanlar hariç Hindu, Budist, Sih, Hristiyan, Jain ve Parsi göçmenlere hızlı bir şekilde Hindistan vatandaşlığı sağlamayı amaçlamaktadır (Sinha, 2019). Buna ek olarak vatandaşlığa kabul edilmek için tarihsel sınır, 31 Aralık 2014 olarak belirtilmiştir. Bu nedenle yasaya göre uygun görülen ancak bu tarihten sonra ülkeye giren herkes sınır dışı edilecektir. Değişiklik, bu sayılan altı dinî gruba mensup göçmenler için Hindistan vatandaşlığına alınma da şartları hafifletmektedir. Böylece Hindistan'da ilk kez vatandaşlık dinî bir kriterle bağlanmıştır (Arpitha, 2020). Ayrıca Hindistan hükümeti, Müslümanların üç komşu ülkede çoğunluk nüfusu olması nedeniyle, bu ülkelerde '*dinî zulümle*' (*religious persecution*) karşılaştıran gayrimüslimlerin Hindistan topraklarında ikamet etmesinin önünü açarak, bunlara yardım ettiği iddiası ile bu ayrımcılığı meşrulaştırmaya çalışmaktadır (Thirteen OIC Observatory Report On Islamophobia, 2020:14). Burada yasadışı göçmenlerin, 1946 Yabancılar Yasası ve 1920 Pasaport (Hindistan'a Giriş) Yasası uyarınca hapsedebileceğini veya sınır dışı edilebileceğini belirtmek gerekir. Bu iki yasa, merkezi hükümete yabancıların Hindistan'a girişini, çıkışını ve ikametini kontrol etme yetkisi vermektedir (Singh, 2020). Tüm bu yasal düzenlemeler bir araya geldiğinde söz konusu Müslümanlar için ciddi sıkıntıların oluşması söz konusu olmaktadır.

1.3. CAA ile Beraber Vatandaşlığı Belirleme Kriterlerinde Nasıl Bir Değişikliği Yaşandı?

1955 tarihli Vatandaşlık Yasası, Hindistan vatandaşlığı elde etmek için 5 şart koşar. Bunlar:

- Doğuştan vatandaşlık (viz-Birth),
- Kökene göre vatandaşlık (descent),

- c. Kayıt yoluyla vatandaşlık (registration),
- d. Vatandaşlığa geçiş yoluyla vatandaşlık,
- e. Arazi ilhaki yolu ile vatandaşlıktır (1955, Vatandaşlık Yasası Gereği).

1955 Yasası'na göre, bir kişi belirtilmiş olan şartları karşılamaktaysa o kişi vatandaşlığa başvurabilmektedir. Söz konusu şartlardan biri, kişinin son 12 aydır ve son 14 yılın en az 11 yılında Hindistan'da ikamet etmiş veya merkezi hükümet hizmetinde bulunmuş olmasıdır (Sinha, 2019). Daha sonra bu süre 6 yıla indirilmiştir. Ancak Vatandaşlık Değişikliği Yasası 2019, bu süreyi 5 yıla indirmiştir (Singh, 2020). Yani belirtilen dinî kriterdeki yasadışı göçmen sınıfı için, ikamet süresi on bir yıldan beş yıla indirilmiştir. Dolayısıyla CAA ile, Anayasanın temel ilkelerinden, yani vatandaşlığın, ayrımcılık yapılmaksızın herkese açık olması anlayışından, radikal bir kopuş yaşanmıştır (Kumar, 2020). Bu sebeple, CAA'nın, ülkedeki dinî bağlılığa bakılmaksızın, laik ve demokratik vatandaşlık haklarının eşitliği ilkesini bozan ilk yasa olduğu iddia edilmektedir (Koduveri, 2020).

1.4. CAA ile Bağlantılı Diğer Yasal Düzenlemeler: NRC ve NPR

CAA, Ulusal Vatandaşlar Kaydı (*the National Register of Citizens-NRC*) ile bağlantılı ve bu ise ülkede durumu daha da çıkmaza sürüklüyor. Hindistan vatandaşlarının vatandaşlığını kanıtlama uygulaması olarak bilinen NRC, 2003 yılındaki Vatandaşlık Değişikliği Yasası ile ortaya konmuştur. Diğer taraftan NRC'nin ilk adımı olarak görülen ve Hindistan da ikamet eden vatandaş olan ve olmayan tüm bireylerin bulunduğu ve bunlara ait demografik ve biyometrik verilerin toplandığı bir liste olan Ulusal Nüfus Kaydı (*the National Population Register-NPR*), Vatandaşlık Yasası (1955) hükümlerine göre ilk kez 2010 yılında hazırlanmıştır. Vatandaşlık Kuralları 2003'ün etkisi altında hazırlanan NPR "şüpheli vatandaşlık" için bir hüküm içermektedir. Bu da herhangi bir "şüpheli vatandaş" vatandaşlığını kanıtlamak için belge sunması istenebileceği anlamına gelir (Arpitha, 2020).

Burada tartışmaya yol açan husus ise hazırlanmakta olan NPR ve NRC kapsamındaki "şüpheli vatandaşlık" veya "yasadışı göçmen" statüsündekiler için kimlik belirleme sürecinin spesifik olmaması ve keyfilik ve kötüye kullanım için geniş bir alan bırakmasıdır. En önemlisi de bunların hepsi Müslümanların hedef olmasına yol açıyor (Mohanty, 2019). CAA ve NRC birlikte Müslümanları dışlayıcı bir uygulama zincirinin iki parçası ve milyonlarca Hindistanlı Müslümanın vatandaşlıktan çıkarılmasına zemin hazırlamaktadır. NRC ile Hindistan vatandaşı olduğunu belirten kişilerden bunu kanıtlamaları isteniyor. Burada ilgili belgeleri sağlayamayan kişilerin vatansız kalmaları söz konusu olabilmektedir. Bu altı dinî gruptan birine ait kişiler vatandaş olduklarını kanıtlayamazlar bile, CAA ile birlikte Hindistan vatandaşlığını kazanma şansları varken, aynı durum Müslümanlar için söz konusu olmamaktadır (Adil, 2019). İşte bu durumda CAA'de sayılan altı dinî grup ve Müslümanlar için eşitsizlik ortaya çıkıyor. NRC'nin gerektirdiği belgeleri sağlayamayan bir Müslüman, CAA kapsamına girmediği için vatansız statüsüne girmiş olurken, aynı durumdaki diğer altı dinî grup CAA tarafından korunmuş oluyor ("Citizenship Amendment Bill: India's New 'Anti-Muslim' Law Explained", 2019). Bugün bile 5 yaş altındaki Hindistanlı çocuklardan yüzde 38'inin doğum belgesi bulunmadığı bir ülkede, ilgili belgeleri sağlayamayacak ve vatandaşlıkları tehlikeye girecek milyonlarca insan olduğu ortaya çıkıyor (Changoiwala, 2020).

Başbakan Narendra Modi'nin Hindu milliyetçisi partisi "Bharatiya Janata Partisi (BJP)", uzun zamandır Hindistan'da yasadışı göçe karşıydı ancak NRC'yi son yıllarda bir öncelik haline getirdi ("Assam NRC: What Next for 1.9 million 'Stateless' Indians?", 2018). Fakat bir taraftan NRC'ye karşı

protestolar devam ederken, çok ilginç bir şekilde diğer tarafta NRC'nin yayınlanmasından sadece günler önce Hindistan İçişleri Bakanı bu karardan geri adım attı. Bunun yerine ise Hindistan'da altı ay veya daha uzun süre ikamet eden yabancıların da dâhil olduğu NPR'nin mevcut sürecinin kullanmasına karar verildi (Arpitha, 2020). Karara göre kimin "şüpheli vatandaş" olduğuna karar vermek için NPR'in 1 Nisan'dan 30 Eylül'e kadar uygulanması planlanıyordu. Fakat Covid 19 nedeniyle NPR'in uygulanması ve 2021 Nüfus Sayımının birinci evresi süresiz olarak ertelendi (Singh, 2020).

Bu yeni yasa bağlamında, "NRC'nin uygulanması neden tartışmalara yol açtı?", ve "Hükümet neden ondan geri adım attı?" gibi bazı önemli sorular ortaya çıktı. Uzmanlara göre NRC'nin uygulanması ile, özellikle Bangladeş sınırındaki Hindistan'ın doğu eyaletlerinde, vatandaşlığı kanıtlamak için gereken evraklarının eksikliği bahanesiyle çok sayıda Müslüman sınır dışı edilecek ve milyonlarcası vatansız kalacaktır. Ne var ki, çok sayıda Hindistanlı söz konusu ülkede ikamet ettiklerini göstermek için gereken doğum belgelerine (kendilerine veya ebeveynlerine ait) sahip değiller. Bu yüzden, yıllardır eksik belge nedeniyle binlerce Hindistanlı, yeterli gıda veya tıbbi malzeme olmadan, gözaltı kamplarında tutulmaktadır.

Diğer taraftan Assam³ eyaletinde faaliyette bulunan mahkemeler, devletin yakın zamanda kimlerin vatandaş olup olmadığını tespit etmek için belirlenen evrak incelemesini tamamladı. Bu inceleme ile, Assam'ın 33 milyon sakininin yaklaşık iki milyonunun (bunlardan birçoğu aşırı yoksuldu) "muhtemelen yabancı" olduğunu tespit edildi. Orantısız bir Müslüman nüfustan oluşan bu grup, "potansiyel vatansız" olarak görülmektedir. Bu insanların mülklerini ellerinde tutup tutamayacağı belirsizken, ihtimaller arasında temel haklara ve çalışma iznine sahip olmaları, ancak oy kullanma gibi haklardan mahrum bırakılmaları söz konusudur. Bu durum yeni bir göçe yol açabilir ve bu göç yoğun olarak komşu ülke Bangladeş'e doğru olacaktır (Assam NRC: What Next for 1.9 million 'Stateless' Indians?", 2018). Fakat Bangladeş, Myanmar'ın batısındaki Rakhine eyaletinden göç eden 1,2 milyondan fazla vatansız Rohingya'ya ev sahipliği yapmakta olup Hindistan'dan herhangi bir göçü kabul edebilecek durumda değildir (Kamruzzaman, 2021).

Öte yandan uzmanlara göre hükümetin NRC'den geri adım atmasının nedenleri arasında yeni yasaya karşı yükselen protestoların yanı sıra Bengalli Hinduların Assam örneğinde olduğu gibi vatandaşlık listesinden çıkarılması da yer almaktadır. En önemlisi ise bu eyaletteki Bengalli Hindular, BJP'nin en güçlü seçmen kitlelerinden birine oluşturmaktadır ("Assam NRC: What Next for 1.9 million 'Stateless' Indians?", 2018). Buna ek olarak, bu pilot uygulama verilerine göre ülkenin sosyal düzeninin en önemli unsurlarından kast sisteminin mağdurları olan *Dalitler* (kast sisteminin en alt sınıfı hatta sınıflandırmanın dışında kalan en alt tabaka) de ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Çünkü Assam'da vatansız kalan 1,9 milyon insanın büyük bir kısmını, Müslümanlarla birlikte Dalitlerin de oluşturduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu durum ise söz konusu düzenlemenin karanlık yüzünü ortaya koymaktadır (Ünlü, 2019).

³ Assam Hindistan'ın en çok etnik gruptan oluşan eyaletlerinden biridir. Kimlik ve vatandaşlık sorunları uzun zamandır burada yaşayan çok sayıda insanı rahatsız etmektedir. Assam sakinleri arasında Bengalce ve Assamca konuşan Hindular ve aynı zamanda farklı kabileler vardır. Eyaletin otuz iki milyon sakininin üçte biri, Hindistan tarafından yönetilen Keşmir'den sonraki en yüksek sayıyı oluşturan Müslümanlar'dır. Bunların birçoğu, İngiliz yönetimi altında oraya yerleşen göçmenlerin torunlarıdır. Hindistan ile 4.000 km uzunluğunda bir sınır paylaşan komşu Bangladeş'ten gelen yasadışı göç, onlarca yıldır Assam için endişe kaynağı teşkil etmektedir. Hükümetin 2016 yılındaki açıklamasına göre Hindistan'da yaklaşık yirmi milyon yasadışı göçmen bulunuyor ve bunlardan yaklaşık beş milyonu ise Assam'da bulunuyor (Assam NRC: What next for 1.9 million 'stateless' Indians?, 2018 ve Khaitan, 2019).

1.5. CAA'nın Açıklayamadığı ve Tartışmaya Yol Açtığı Hususlar

CAA, yasadışı göçmenleri menşe ülkelerine göre yalnızca Afganistan, Pakistan ve Bangladeş'i içerecek şekilde sınıflandırıyor. Ancak Yasa'daki Nesnelere ve Sebepler Beyanı (*the Statement of Object and Reasons, SoR*), bölünmemiş Hindistan'ın milyonlarca vatandaşının Pakistan ve Bangladeş'te yaşadığını gerekçelendirirken, Afganistan'ın dâhil edilmesini açıklamak için hiçbir neden sunmamaktadır (Gupta ve Maheshwari, 2019; Sinha, 2019). SoR ayrıca bu ülkelerin bir devlet dinine sahip olduğunu ve bunun da azınlık gruplarına yönelik *dini zulümlere* sebep olduğunu belirtiyor. Ancak, bu niteliğe uyabilecek başka ülkeler de vardır. Örneğin, Hindistan'ın komşu ülkelerinden ikisi, Sri Lanka (devlet dini Budizm) ve Myanmar (Budizm'e öncelik tanımakta), Tamil İlamlar'a (Sri Lanka'da dilsel bir azınlık grup) ve Rohingyalara yönelik çeşitli ayrımcılıklar içeren politik kararlar almıştır (Beech, Nang, ve Simons, 2020; Sivapragasam, 2021).

Bu yasadışı göçmenler arasındaki gruplara diğer iki farklı örnek ise Pakistan, Afganistan ve Bangladeş'ten gelen başka dinî azınlıklar; örneğin Pakistan'daki Ahmediye Müslümanları (Pakistan bu grubu gayrimüslim olarak kabul edilmektedir) ve dinî zulüm gördüğü için Bangladeş'ten yasadışı yollarla Hindistan'a göç eden ateistlerdir. Söz konusu yasa tasarısı bu azınlık grupları kapsamaması konusunda hiçbir açıklama sunmamıştır. Dolayısıyla yasanın amacının dinî zulümden kaçan göçmenlere vatandaşlık sağlamak olduğu göz önüne alındığında, diğer komşu ülkelere veya bu belirtilen üç ülkeden dinî azınlıklara mensup yasadışı göçmenlerin neden yasa tasarısının dışında bırakıldığı açık değildir (Sinha, 2019).

Yasanın tartışmaya yol açtığı ve en çok eleştiri aldığı kısımlardan bir diğeri ise, Hindistan Anayasası'nın 14. maddesinin hükümlerine aykırı olmasıdır. Bu değişikliğin Anayasa'nın 14. maddesini ihlal ettiğini, çünkü söz konusu maddenin herhangi birine karşı yapılan kast, din, cinsiyet ve yer vb. temelli ayrımcılıklara karşı olduğu belirtiliyor. Ayrıca Hindistan Anayasası'nın 14. maddesi sadece "kanun önünde eşitliği" değil aynı zamanda "kanunların korunması"ni da garanti altına almaktadır (Parry, 2020). Dahası on beşinci madde, devletin herhangi bir vatandaşa din, ırk, kast, cinsiyet veya doğum yeri üzerinden ayrımcılık yapmasını yasaklamıştır. Dolayısıyla bu yasa, dinî kriterlere göre üç ülkeden Müslüman yasadışı göçmenlere vatandaşlık vermemesi sebebi ile Hindistan Anayasası'na aykırı olduğu için tartışmalı bir biçimde ortaya çıkarak birçok eleştiriyi beraberinde getirmiştir.

1.6. CAA'e Karşı Protestolar

Aralık 2019'da CAA'nın meclise gelmesine izin verildiğinde Assam'da şiddetli protestolar patlak vermiştir. Yasa, daha sonra kabul edildiğinde eyaletteki gerginlikler arttı ve beş kişi hayatını kaybetti. Uttar Pradesh ve Karnataka'da protestolar şiddet olaylarına dönüşürken en az 27 kişinin öldürüldüğü söylenmektedir (Vaid, 2020). Diğer taraftan başkent Yeni Delhi'deki Müslüman çoğunluklu bir mahalle olan Shaheen Bagh, protestolar için önemli bir yer olarak ortaya çıkarken ülke çapındaki protestoların da mikro örneğini temsil etmiştir. Shaheen Bagh'daki protestolarda en dikkat çekici nokta ise protestocuların kimliği idi. Çeşitli dinî gruplar da dâhil olmak üzere (Müslümanlar, Hristiyanlar, Sihler ve Hindular gibi) yüzlerce kadın ve diğer insanlar iktidarın şiddet eylemlerine rağmen yeni yasaya karşı durmuştur.

Resim 3: CAA'ya karşı yapılan protestolarda protestocular tarafından kullanılan afişler

Ancak 24 Mart 2020'den itibaren Hindistan'ın, COVID 19 saldırısı sebebi ile karantina süreci başladığından protestocular sokak eylemlerine aniden son vermek zorunda kaldılar (Sharma, 2020). Bazı eleştirmenler ise Başbakan Narendra Modi hükümetini, özellikle direniş ve protesto yapılması neredeyse imkânsız hale geldiğinde, "azınlık protestoları ve toplumsal katliamla ilgili konularda siyasi gündemi" sürdürmek için karantina dönemini "çok alaycı" bir şekilde kullanmakla suçladı (Bisht, 2020).

1.7. Şubat Ayaklanması (2020)

CAA'ı karşı protestolar sırasında meydana gelen başka bir dehşet verici olay ise, dinî azınlıkların haklarını korumakla görevli bağımsız bir yasal organ olan Delhi Azınlıklar Komisyonu (The Delhi Minorities Commission, DMC) tarafından "Soykırım (pogrom)" olarak tanımlanan "Şubat ayaklanması 2020"dir (Khan ve Chakrabarty, 2021). 23 Şubat 2020'de Kuzey Delhi'de patlak veren ve birkaç gün süren Hindu- Müslüman ayaklanmasında çoğu Müslüman olmak üzere 53 kişi ölmüş ve 250 kişi yaralanmıştır (Bisht, 2020; Khan ve Chakrabarty, 2021). Yaklaşık 2.000 kişi ise yerinden edilmiştir. Khan ve Chakrabarty, 2021'e göre hükümet ve medya, söz konusu şiddeti "isyan" olarak damgalamakta hızlı davrandılar ve terim, Şubat 2020 olaylarına atıfta bulunmak için yaygın olarak kullanılmaya devam etmektedir. Ancak olaylar esnasında yaşanan insan hakları ihlalleri göz önüne alındığında olanları tanımlamak için "Soykırım (pogrom)" ifadesinin kullanılması durumu da söz konusu olmaktadır (Khan ve Chakrabarty, 2021).

Delhi Azınlıklar Komisyonu (DMC) tarafından oluşturulan bir bilgi toplama komitesinin ortaya koyduğu rapordaki sonuçlar, Şubat 2020'deki şiddetin organize ve sistematik olduğunu göstermektedir (Khan ve Chakrabarty, 2021). Ayrıca olayların kasıtlı olarak planlandığını, tetiklendiğini ve hedeflendiğini üstü kapalı bir biçimde ifade edilmiştir. Rapora göre, mağdurlar, failerin bir kısmının kendi yerleşim yerlerine ait olduğunu kabul etmelerine rağmen, çoğunun dışarıdan getirildiğini defalarca ifade etmişlerdir. Güvenlik kameraları gibi failerin kimliğinin tespit edilmesini sağlayacak her şeyin imha edildiği de bilinmektedir (Khan ve Chakrabarty, 2021). Buna ek olarak rapora göre,

araştırma sürecinde olayın araştırılması sırasında birden fazla tanık, önlerinde şiddet ortaya çıksa bile polisin eylemsizliğini ya da birçok kez çağrılmasına rağmen polisin gelmediğini ifade etmiştir. Özellikle bir olayda, bölgede devriye gezen polisin, "harekete geçme emri olmadığını" söyleyerek yardım etmeyi reddettiği belirtildi. Bu durum, şiddeti önleme görevinin kaldırılmasının bir kereye mahsus bir olay veya yerleştirilmiş bir operasyonel başarısızlık değil, birkaç gün boyunca kasıtlı bir eylemsizlik modeli olduğunu göstermektedir. Ayrıca hayatta kalanların ifadelerine ve böyle bir etkiye dair belgesel kanıtlara rağmen doğrudan BJP önderliğindeki merkezi hükümet ve İçişleri Bakanı Amit Shah'ın komutası altında faaliyet gösteren Delhi Polisi, şiddetin ardından, çeteleri kışkırtmakla suçlanan herhangi bir BJP veya müttefik parti liderine karşı soruşturma başlatmamıştır. Bununla beraber bir dizi misilleme önlemi olarak görülebilecek olayda, mağdurların kendileri suçlanarak tutuklanmıştır (Khan ve Chakrabarty, 2021).

Resim 4: Fotoğraf şubat isyanından etkilenmiş bölgelerden birinde bir çete tarafından ateşe verilmesinden ötürü hasara uğramış lastik pazarı dükkanlarının önünden yürüyerek geçen bir itfaiyeci gösteriyor (Menon, 2020).

1.8. Protestolar Sonrasında Yaşanan Gelişmeler ve Yasadışı Faaliyetleri Önleme Yasası (UAPA) Tartışması

Covid 19 karantinası öncesinde gösteriler ve halka açık oturma eylemleri sona ermek zorunda kalırken, CAA karşıtı aktivistlere yönelik baskılar devam etmiştir (Vaid, 2020). Dolayısıyla 1 Nisan 2020'de polis, Jamia Millia Islamia (JMI) üniversitesi öğrencilerinden Meeran Haider ve Safoora Zargar'ı, CAA'e karşı protestoları organize etmedeki rolleri nedeniyle tutukladı (Bisht, 2020). Ardından Eylül 2020'de ise Delhi öğrenci aktivisti Umar Khalid ve yedi akranının tutuklanması ile Hindistan'daki olaylar yeniden alevlenmiştir (Buchholz, 2020). Delhi'de toplumsal şiddeti kışkırtmak için bir komplo kurduğu iddiasıyla söz konusu kişiler, katı Yasadışı Faaliyetleri Önleme Yasası (The Unlawful Activities (Prevention) Act, UAPA) uyarınca suçlandı. Özellikle Müslüman isimleri hedef alması ve UAPA kapsamında terörle mücadele tedbiri adı altında söz konusu kişilerin tutuklanması Hindistan'daki çeşitli sivil toplum kuruluşu, yazarlar, akademisyenler ve avukatlar tarafından kınanmıştır. Bunlar, bu tutuklanma olaylarını "bitmeyen cadı avı" olarak adlandırmışlardır (Bisht, 2020). Böylece UAPA, 1967'de terörle mücadele tedbiri olarak yasaya girmiş olsa da CAA sonrası süreçte buna karşı yapılan protesto eylemleri kapsamında protestoculara yönelik suçlamalarda hukuksal

dayanak olarak kullanıldığı için kötü şöhret kazanmıştır (Buchholz, 2020). Ancak protestocular karalama kampanyasıyla, polis şiddetiyle ve kendilerini “milliyetçi karşıtı” “anti-national” ve “cihatçı” (jihadi) olarak damgalayan sert bir medya yargılamasıyla karşı karşıya kaldılar (Khan ve Chakrabarty, 2021). Bu algı, bölgesel seçimler öncesinde Delhi’de toplumsal açıdan en yoğun seçim kampanyalarından birine liderlik eden iktidardaki Hindu-milliyetçi Bharatiya Janata Partisi (BJP) tarafından oluşturuldu.

1.9. Çeşitli Uluslararası Kuruluşların CAA’ya Karşı Tepkileri

Hindistanlı azınlıklara yönelik mevcut muamele, özellikle Müslüman topluluğun marjinalleştirilmesi ve damgalanması uluslararası kuruluşların da dikkatini çekmiştir. Örneğin, İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW), 9 Nisan 2020 tarihli bir raporda Hindistan’ın yeni vatandaşlık yasasını ayrımcı olarak nitelendirmiştir (HRW, 2020). HRW’nun Güney Asya direktörü Meenakshi Ganguly, CAA hakkındaki bir açıklamada “hükümet politikaları, ülke genelinde Müslümanlar ve diğer azınlık toplulukları arasında korku uyandıran çete saldırısını ve polis eylemsizliğine kapı araladı” diye yorumlamıştır. Bahsi geçen rapor, Delhi, Assam ve Uttar Pradesh eyaletlerinden istismar mağdurları ve aileleri ile, hukuk uzmanları, akademisyenler, aktivistler ve polis yetkilileriyle yapılan 100’den fazla görüşmeye dayanmaktadır (Niazi, 2020).

Diğer yandan Nisan 2020’de, ABD Uluslararası Din Özgürlüğü Komisyonu (USCIRF) tarafından hazırlanan ayrıntılı bir rapor, Hindistan’ı Suudi Arabistan ve Kuzey Kore ile birlikte özellikle endişe verici bir ülke olarak kategorize etmiştir (Khan ve Chakrabarty, 2021). Raporda, “Hindistan’ın 2019’da keskin bir düşüş yaşadığı görüldü. Buna ek olarak rapor, Ulusal Hükümet’in, özellikle Müslümanlar için Hindistan’da dinî özgürlüğü ihlal eden ulus düzeyinde politikalar oluşturmak için güçlendirilmiş parlamento çoğunluğunu kullandığını tespit etti. Söz konusu rapor “NRC ile birleşen CAA’nın Müslümanların ‘vatansızlığına, sınır dışı edilmesine ve uzun süre gözaltına alınmasına’ nasıl yol açabileceğine dikkat çekti. Ancak Hindistan hükümeti raporu reddetti ve USCIRF’i “yanlış beyanla” suçladı (Khan ve Chakrabarty, 2021). Buna ek olarak soykırımı önlemeye çalışan küresel bir hareket olan Soykırım İzleme Organizasyonu, Hindistan’ı alarm listesine aldı ve soykırımı giden on aşamalı bir listeye göre Hindistan’ın beşinci aşamada yer aldığını belirtti (Genocide Watch Report, 2020).

2021 Freedom House Raporu’na göre dünyanın en kalabalık demokrasisi Hindistan, 2021’de Dünyada Özgürlük sıralamasında Özgür’den, Kısmen Özgür statüsüne düştü (Repucci ve Slipowitz, 2021). Rapor, Başbakan Narendra Modi’nin hükümeti ve devlet düzeyindeki mütteliklerinin yıl boyunca eleştirmenlere baskı yapmaya devam ettiğini belirtmiştir. Buna ek olarak söz konusu rapor, iktidardaki Hindu milliyetçi hareketin virüsün yayılmasında orantısız bir şekilde suçlanan ve kanunsuz bir şekilde çetelerin saldırılarıyla karşı karşıya kalan Müslümanların günah keçisi ilan edilmesini teşvik ettiğini bildirmektedir (Ayyub, 2021). Raporda demokratik uygulamanın bir şampiyonu ve Çin gibi ülkelerin otoriter etkisine karşı bir denge unsuru olarak hizmet etmek yerine, Modi ve partisinin trajik bir şekilde Hindistan’ın kendisini otoriterliğe doğru sürüklediğini vurgu yapmaktadır. Ayrıca raporda, Hindistan’ın özgür ulusların üst saflarından düşmesi, küresel demokratik standartlar üzerinde özellikle zararlı bir etki yaratabileceğinden endişe duyulduğu belirtilmiştir (Repucci ve Slipowitz, 2021). Ayrıca Aralık 2020’de, Hindistan’ın en kalabalık eyaleti olan Uttar Pradesh’te dinler arası evlilik yoluyla zorla din değiştirmeyi yasaklayan bir yasanın onaylanmasından ve Hindu kadınları İslam’a geçmeye zorladıkları iddiasıyla bir dizi Müslüman erkeğin tutuklanmasından endişe duyulduğu belirtilmiştir (Repucci ve Slipowitz, 2021).

1.10. Bir İdeoloji Olarak Hindutva ya da Hindu Milliyetçiliği Tartışması

Hindistan tarihi boyunca çok kültürlülüğü ile anılmış bir devlettir. Tarihçilere göre Hindistan, elli asırdan fazladır ülkede kök salmış dinler, diller, etnik kökenler ve kültürler dizisini bir arada yaşatmayı başarmıştır. Ancak, 20. yüzyılın sonunda, "Hintli kim?" sorusu Hint toplumunda tartışmalı bir konu haline gelmişti. Buna göre, 21.yüzyılın başında, Modern Hindu milliyetçileri, Hindistan'ın Müslümanları ve Hristiyanları dışlayıp, genellikle Hindu olan nüfusun yüzde 80'inden siyasallaşmış bir Hindu ulusu yaratmaya çalışmaktadırlar (Walsh, 2006: XVIII). Modi rejiminin iktidara gelmesi ile birlikte ise ülke, Hindu üstünlüğüne dayanan bir ulusal kimlik inşa etmeye çalışması ile çok kimlikli ve çok kültürlü özelliğinin derinden sarsıldığı günlere girmiştir. Bu atmosfer ise Hinduizm ve Hindutva tartışmalarını ve bunlar arasındaki (varsa) ilişkinin ele alınmasını gerektirmiştir.

Bir din olarak *Hinduizm* ile siyasi bir ideoloji olarak *Hindutva* arasındaki ilişki sorunu, 1990'dan itibaren BJP'nin Hindistan siyasi sahnesindeki yükselişinden ve 2014 ve 2019'daki Hindistan ulusal seçimlerindeki son başarılarından bu yana gündeme gelmektedir (Sharma, 2020). Hinduizm, Hindistan alt kıtasındaki en eski ve köklü dine verilen addır. Diğer taraftan Hindutva, siyasi parti BJP tarafından temsil edilen Hindu sağının ideolojisinin bilinen adıdır.

Hinduizm ile Hindutva arasındaki en temel ayrımlardan biri ilkinin, hoşgörülü, çoğul, eklektik ve her şeyi kapsayan bir yapı olarak algılanırken, ikincisinin, Hinduizm'in çarpık ve sapkın bir tezahürü olarak tasvir edilmesidir. Öte yandan Kumar (2017)'a göre hoşgörü, Hinduizm'in doğuştan gelen bir niteliği olarak kabul edildiği için ve Hindu medeniyeti için hoşgörü şart olduğundan, var olan herhangi bir çatışma veya anlaşmazlığın dışarıdan gelmesi gerektiği sonucu ortaya çıkar. Aşağıda ortaya koyulacağı gibi bu, ülkedeki Hindular dışındaki dinî topluluk mensuplarının marjinalize edilmesindeki en temel faktörlerden birinin temel dinamiklerini oluşturmaktadır.

Bir kültür organizasyonu olan RSS ve onun siyasi kolu BJP'nin ideolojik temeli olan *Hindutva*, iktidarın politikalarını ve vatandaşlığa karşı tutumunu şekillendirmesi sebebi ile Hindistan siyasi hayatında önemli bir dinamiktir (Aatish, 2020). *Hindutva*- genel anlamıyla Hindu milliyetçiliğini besleyen görüştür (Pirbhai, 2020). Bunun tarihi kökeni 20. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Hindu milliyetçiliğinin kurucusu Vinayak Damodar Savarkar, 20. yüzyılın başlarında bu fikrin temellerini inşa etmiştir (Aatish, 2020). Bu görüşün başlangıcı, aynı yere modern ülke (*Hindistan*) ya da kutsal toprak (*Bharat*) olarak bakmanın iki farklı bakış açısı arasındaki gerilime dayanmaktadır. Yani, bu tartışmaya göre *Hindistan*, tarihi bir toprağı temsil ederken; *Bharat* Hinduların efsanevi bir karakterini temsil etmektedir. *Hindistan* kapsayıcı ve kucaklayıcı bir fikre işaret ederken; *Bharat* ise atalara dayanan, duygusal, dışlayıcı bir fikre işaret etmektedir (Aatish, 2020).

Bugünlerde Hindu sağcılarının kahramanı olan ve 1948'de "Gandi'nin suikastinden" entelektüel olarak sorumlu olan Savarkar'ın, 1923 yılında yazdığı "Hindutva: Hindu Kimdir?" başlıklı kitabında Hindu'nun kim olduğunu şu şekilde tarif etmiştir: "*Hindu olmak, bu toprağa 'İndus Nehri'nden denize kadar kendi vatani olarak ama aynı zamanda Kutsal Toprakları olarak' gören bir insan demektir*" (Walsh, 2006:187; Aatish, 2020). Savarkar'ın görüşüne göre, Hindu, yüce Hint vatandaşıydı. Diğer herkes (özellikle Müslümanlar ve Hristiyanlar) ise asalaklar veya yabancı işgalinin sonucunda gelen insanlardır. Buna ek olarak Savarkar'a göre Hindular sadece dinî bir topluluk değil, aynı zamanda tarihi, etnik, dilsel ve politik bir gruptu - bir ulustu (Aatish, 2020).

En önemlisi, bu Hindu ulusunun Güney Asya'daki Hindu olmayanlarla ilişkilerinin en kapsamlı

biçimde Brahmanik⁴ düşünce tarafından değil, Oryantalizm ve faşizm tarafından şekillendirilmiştir (Pirbhai, 2020). Bu düşünce ilk olarak Müslümanları, istilacıların yabancı bir milleti olarak özselleştirir. İkinci olarak ise içerideki bu tür düşmanlarla başa çıkmak için bir şablon sağlar. Ayrıca Savarkar, II.Dünya Savaşı'nın zulmünden sonra bile, *Hindu Rashtra Darshan* kitabında (1949) "Nazizm inkâr edilemez bir şekilde Almanya'nın kurtarıcısı olduğunu kanıtladı" diye yazmıştır. Sık sık Almanlarla Hindular arasında, Alman Yahudileri ile Hintli Müslümanlar arasında paralellikler kurmuştur. Ancak, açıktan ikincisinin imhasını istememiş, bunun yerine onların dinî asimilasyonunu benimsedi ve gettolaşma bir zorunluluk olduğu için yetersiz kaldı (Pirbhai, 2020; Sarkar, 2020).

Pirbhai (2020)'e göre bu anlamda Savarkar, Hindistan Ulusal Kongresi'nin kurucusu Octavian Hume'dan ve liberal bir Hint milleti önerenlerden farksızdı. Ayrıca tüm Hintli milliyetçi ideologlar, Güney Asya'nın etnik ve dilsel çeşitliliğini bir şekilde kenara attılar. Sadece dinî çeşitlilik, kimliğin ana göstergesi olarak dinî topluluğu özselleştirilen İngiliz sömürgesi bağlamında, bu kadar küstahça önlenemezdi. BJP, uzun süredir panditlerin öncülüğündeki bir dizi parti ve derneği de içeren daha geniş anlamda Hindu milliyetçi grupların bir parçası olarak faaliyet göstermektedir.

En son olarak Hindu milliyetçileri, Hindu geçmişini yok eden yabancı işgalcilerle - önce Müslümanlar, sonra İngilizler - ve yabancı işgalin mirasçıları olarak gördükleri Hindistan'ın Batılılaşmış seçkinleri (ve Hindistan'ın Müslümanları) arasında doğrudan bir çizginin izini sürmektedirler. Dolayısıyla Hindistan'da özellikle Hindu Milliyetçilerinin gözünde Müslümanlar, dışarıdan gelen ötekilerdir. Bu sebeple Hindu Milliyetçi partisi BJP'nin iktidara gelmesi ile Müslümanlara karşı artan nefret suçu ve söylemler pek de şaşırtıcı değildir. Ancak bu durumun, 1947'de bağımsızlığını kazanmasından bu yana istikrarlı bir şekilde demokratik hükümeti sağlayan, çeşitliliği kucaklayan ve çok kültürlülük savunucuları tarafından çok kültürlülüğün klasik örneği olarak referans gösterilen Hindistan'ın imajında derin bir yara açtığı bir gerçektir.

1.11. Sağ Popülizmin Yükselişi ve Hindistan'ın Çok Kültürlülüğten Hindu Milliyetçiliğine Evrilmesi

Küreselleşmenin de etkisi ile beraber son zamanlarda dünyada popülist ve milliyetçi sağ partilerin yükselişi ön plandadır (Kumar, 2017). Dünyanın diğer ülkelerindeki popülist partilerin yaptığı eylemlerin ve izlediği politikaların benzeri Hindistan'da da gözlemlenmektedir. Böylece Hindistan'daki sağcı milliyetçilik, kendine özgü farklılıkları olsa da Fransa'nın Deniz Le Pen'i ve Avusturya'nın Sebastian Kurz gibi bireylerin seçilmesiyle benzer eğilimlere giren ülkeler arasında bir diğer örnek olarak karşımıza çıkmaktadır (Thompson, Itaoui, ve Bazian, 2019: 41). Dolayısıyla, Hindistan'daki sağcı milliyetçiliğin *Hindutva* ideolojisini benimsemesi ve "sosyokültürel homojenizasyon"un arayışı da dünya çapında popülist ve milliyetçi sağ partilerin politikalarının Hindistan ayağı olarak karşımıza çıkmaktadır (Kumar, 2017). Bunun yanı sıra dünya genelinde gün geçtikçe *İslamofobi* ya da İslam Karşıtlığı artan bir biçimde gündeme gelmektedir. Müslümanlar ve İslam, küresel olarak dünyadaki sağ milliyetçi hareketlerin çoğunun merkezinde yer almaktadır. Bu hareketler, Müslümanları demografik, ekonomik, mekânsal, kültürel, politik, dinî veya fiziksel bir tehdit olarak inşa etmektedir. Böylece *İslamofobiyi* ya da İslam Karşıtlığını da harekete geçirmektedir. Hindistan'da dünyadaki bu genel eğilimin bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır.

⁴ "Brahmanizm- Hindistan'da kutsal metin olarak kabul edilen Vedalar'ın yorumu mahiyetindeki Brahmanalar'da yer alan ve kast sisteminin en üst tabakasını oluşturan Brahmanlarca temsil edilen bir inanç sistemidir (Tümer, 1992)".

Diğer taraftan Modi'nin CAA yasası, eski ABD başkanı Trump'ın "Müslüman yasağı"nı da hatırlıyor. Hatta iki popülist lider arasındaki yakınlık 25 Şubat 2020'de Modi ve Trump'ın, Hindistan'ın bir devlet ziyareti sırasında da dikkat çekmişti (Gettleman, Raj, ve Yasir, 2020). Ayrıca, Trump'ın yine de benzer şekilde dinî milliyetçilik, BJP'ye birbirini izleyen iki ulusal seçimde mutlak çoğunluk verdi. Sakar (2020)'a göre bu durum BJP'nin çoğu devlet kurumlarıyla iş birliği yapmasını veya onlar üzerinde baskı kurmasını kolaylaştırdı. Böylece Hindistan hükümeti, rejim karşıtı eleştirileri ve gösterileri terörizm veya devlet karşıtı isyan suçlamalarıyla susturmaya devam etmekteydi. Dahası birçok aktivist, eleştirileri sebebi ile temel insan haklarını ihlal eden vahşice işkencelere maruz bırakılmaktadır (Sakar, 2020). Tipik olarak, bu suçlamalar Müslümanlar ve diğer azınlık gruplarda olduğu gibi, aynı zamanda bu sağcı görüşe yakın olmayan ve Hindu çoğunluğunun üyesi olan akademisyenler, yazarlar, sanatçılar, kamu aydınları ve eylemciler için de geçerlidir. Endişe verici olan şey ise bu gruplara karşı suçlamaların isyan suçlamaları ve diğer cezai yargılamalarla sonuçlanmasıdır (Ashesh ve Thiruvengadam, 2017:19).

Dünyadaki diğer popülist sağ partiler gibi BJP de iktidarda kalmak için dinî kutuplaşma politikasını uygulayan BJP rejimi kutuplaşmalarla gerilimi tırmadığı ülkede, son kırk yılın en büyük şiddet olaylarından birini tecrübe etmiştir. Parti 2020 yılının Şubat ayında Delhi'deki yasama meclisi seçimlerini kaybetmiştir. Yaşadığı hayal kırıklığı yüzünden BJP takipçileri, eski ABD Başkanı Donald Trump'ın resmî ziyareti sırasında Delhi'deki toplumsal ayaklanmaları kışkırttı (New Delhi Communal Riot Affects India's Global Image, 2020). Ardından ortaya çıkan şiddet nedeniyle elliden fazla kişi hayatını kaybetti ve böylece Hindistan'ın başkenti Yeni Delhi, 2020'de yeniden 1980'lerden beri görmediği topluluklar arası ayaklanmalara şahit olmuştur (Tiwari, 2020). Bu toplumsal isyanlar BJP eski üyelerinden Sudheendra Kulkarni'nde belirttiği gibi "Müslüman ülkeler de dâhil olmak üzere Hindistan'ın küresel imajını olumsuz etkilemiştir" (New Delhi Communal Riot Affects India's Global Image, 2020).

Diğer taraftan Kumar (2017) ve Sarkar (2020)'in da vurguladığı gibi popülist söylemlere dayanan İslamofobi/İslam karşıtlığı ve dar dışlayıcı milliyetçilik, dünyanın birçok yerinde istikrarlı bir şekilde varlığını sürdürüyor. Ayrıca hemen hemen her yerde, muhalefet partilerinin zayıflığı ve halkın hayal gücünü ve duygularını güçlü bir şekilde harekete geçirebilecek bir karşı retorik ve vizyon yaratmadaki başarısızlıkları buna eşlik ediyor (Sarkar, 2020). Buna ek olarak, muhalefet partilerinin halka barış, sosyal adalet ve demokrasi mesajlarına ulaşmak için yeterli bir örgütsel aygıt da sahip olmadığı da dikkat çekiyor. Ayrıca Sarkar (2020)'a göre "mevcut sosyalist devletlerin" inandırıcı bir demokratik alternatif üretmedeki başarısızlığı da küresel sahneyi büyük ölçüde güçlenen sağcı girişimlere bırakmaktadır. Dolayısıyla bu süreçte, insanların gerçek maddi ihtiyaçları ele alınmadan kalmakta ve hayal kırıklıkları, kendilerinden bile daha savunmasız olan hayali düşmanlara ustaca çevrilmektedir. Hindistan'da Müslümanlara yönelik artan şiddet olayları ve BJP hükümetinin bunu destekleyici politikaları bunun en net ifadesi olarak örnek teşkil etmektedir.

Yakın zamana kadar birçok akademisyen milliyetçiliğin düşüşe geçeceğini ve dinî hâkimiyetin zayıflayacağını varsaymıştır. Bu varsayımların her ikisi de Hindistan'da son birkaç yıldır yaşanan gelişmelerle şiddetli bir biçimde çürütülmüştür. Dahası varsayılan bu eğilimi yanlışlar şeklinde ciddi adımlar atılmaktadır. Hindu milliyetçi projesi, Müslümanları "ötekileştirmek için" eğitim sistemini ve müfredatını yeniden şekillendirme çabasıdır. Bunun yanı sıra, Hindu toplumunun düşüşünü İslam'ın Hindistan'a gelişine eşitlemeye çalışacak şekilde tarihi yeniden yorumlama girişimleri de başlatılmıştır (Kumar, 2017).

1.12. İslamofobi/İslam Karşıtlığı ve Hindistan

İslamofobi ya da bazılarında göre İslam Karşıtlığı ya da İslam düşmanlığı oldukça tartışmalı bir terimdir. İlk olarak 1990'larda İslamofobi kelimesi kullanılmaya başlasa da bunun doğru tanımı ile tartışmalar hala devam etmektedir. Ancak kurumsal olarak İslamofobi ile ilgili çalışmalar Kasım 1997'de dönemin İngiliz içişleri bakanı Jack Straw tarafından "Runnymede Raporu 1997, İslamofobi: Hepimiz İçin Bir Meydan Okuma" çalışması ile başlatıldı (Kalin, 2011:8). Rapor, İslamofobiyi "Müslümanlara olumsuz ve aşağılayıcı önyargılar ve inançları ima eden ve atfedilen bir dizi kapalı görüşün İslam'a ve Müslümanlara yönelik korku, nefret ve düşmanlık" olarak tanımladı. Rapor, İslamofobinin "Müslümanlar için temelsiz bir korku ve hoşnutsuzluk içeren, dışlama ve ayrımcılık uygulamalarıyla sonuçlanan bir bakış açısına veya dünya görüşüne" dayandığını da ekledi. Bu geniş terimlerle tanımlanan İslamofobi artık siyaset ve göçten eğitim sistemine kadar birçok meseleyi etkilemektedir (Kalin, 2011:8).

İslamofobi/İslam Karşıtlığı çeşitli boyutlarda ortaya çıkabilmektedir. Bazen ırkçılık, bazen yabancı düşmanlığı bazen de farklı bir maske ile farklı toplumlarda farklı şekiller alabilmektedir. Ama burada dikkat edilmesi gereken şey inanç, görünüş, renk, ırk ve kimlik üzerinden bireyin ya da bir grubun "ötekileştirilmesi" meselesidir. Küresel düzeyde teknolojik gelişme ile beraber Müslümanlara karşı yapılan eğitim, istihdam, barınma ve sağlık sektöründeki ayrımcılık ve nefret suçlarındaki artış endişe verici boyutlara taşımaktadır. Burada daha ciddi endişe kaynağı oluşturan husus ise İslamofobinin/ İslam Karşıtlığının siyasi alanda güçlü bir yankı bulmaya devam etmesi ve nihayetinde yeni yasalar ve politikalar yoluyla İslamofobinin kurumsallaşmasına yol açılmasıdır. Müslüman göçmenleri dışlayacak şekilde vatandaşlık verilmesini düzenleyen CAA, Hindistan örneğinde bunun en son yasal örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Literatürde genel olarak "11 Eylül saldırısı"nın, İslamofobi/İslam karşıtlığı olaylarının yükselişinde önemli rol oynadığı söylenmektedir; ancak bunun kökeni daha eski tarihlere dayanmaktadır. Ayrıca son zamanlardaki gelişmeler, İslamofobi/İslam karşıtlığını artık Batılı bir meseleden çıkıp küresel bir boyut kazanmış olduğunu gösteriyor. Bunun en önemli sebepleri ise son yıllarda dünya çapında yükselen sağ popülizmin, göçler, ekonomik krizler, nefretin siyasi bir silah olarak kullanılması ve küresel Müslümanlara karşı ötekileştirilmedir.

1947'de bağımsızlığını kazanan Hindistan'da son senelerde artan Müslümanlara yönelik ötekileştirme ve damgalamanın kökeni de İngiliz Sömürgecilik dönemine dayanmaktadır. Hindistan 1976'da ikinci anayasa değişikliği ile beraber Hindistan anayasasına "laiklik" ve "sosyalizm" kavramları eklenmiştir (National Portal of India). Böylece çok din, dil ve kültürü barındıran bir Hindistan devleti ortaya çıkmıştır. Fakat Hindu Milliyetçi grupları daima bu sisteme karşı çıkmıştır. Bu yüzden zaman zaman Hindular ve Müslümanlar arasında kanlı çatışmalar ortaya çıkmıştır. Ancak 2014'te Hindu Milliyetçi BJP'nin iktidara gelmesi ile Müslüman karşıtlığını daha da tırmandırmıştır. Hindistan'da Müslüman karşıtlığı veya İslam karşıtlığı, genellikle politikacıların söylevleriyle ve medya söylemleriyle yayılan Müslümanlara yönelik farklı ayrımcılık ve damgalama süreçleri olarak gerçekleşir. Thompson, Itaoui, ve Bazian (2019:36-37)'a göre Hindistan'daki Müslümanlar, siyasi, yasal, eğitim ve istihdam alanlarına erişimde yapısal İslam düşmanlığına maruz kalmaktadır.

1.13. BJP'nin Hindistan'da İslamofobi/İslam Karşıtlığını Artırma Girişimleri

BJP'nin iktidara gelmesi ile Hindistan'da Müslümanlara karşı nefret suçunda ciddi artışlar kay-

dedildi. Bunlar BJP'nin Müslümanları marjinalleştirmek için başlattığı girişimler sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu girişimler ise şunlardır: "Aşk Cihad (Love Jihad)", "Din değiştirme karşıtı yasalar (Anti-Conversion Laws)" ve "Ghar Wapsi (Eski eve dönmek)". Bu tür propaganda söylemleri ve uygulamalar Hindistan'da İslamofobi/ İslam Karşıtlığı vakalarını artırmış ve ülke çapında Müslüman karşıtı duyguları yoğunlaştırmıştır. Ayrıca "Aşk cihadı", "din değiştirme karşıtı yasalar" ve "Ghar Wapsi" kampanyaları yalnızca düşmanca duyguları artırıp toplumsal gerilimlere yol açmakla kalmamış, aynı zamanda günlük yaşamlarında Müslümanlar arasında yapısal ayrımcılık yaratmakla sonuçlanmıştır (Thompson, Itaoui, ve Bazian, 2019: 11). Bu kadar ciddi yapısal sorunlar yaratan bu uygulamaların içeriklerine burada yer verilmesi konunun ehemmiyeti açısından önemlidir.

1.13.1. Aşk Cihadı

"Aşk Cihadı" propagandası, Müslüman erkeklerin Hindu kadınların İslam'a girmeleri için hile yoluyla evliliğe çekerek Hindistan'da cihat yapıldığı iddiasına dayandırılmaktadır (Rao, 2011). "Aşk Cihadı"nın savunucuları, "Aşk Romeoları" olarak adlandırılan genç Müslüman erkeklerin, "masum" Hindu kadınların gönlünü çalarak savaştıklarını iddia ediyor (Thompson, Itaoui, ve Bazian, 2019: 18). Özellikle sağcı milliyetçiler "aşk cihadı" uygulamasını, Hindulardan sayıca üstün olmak için sürdürülmekte olan demografik bir sözde savaşta Müslüman köktendinciler tarafından kendi nüfuslarını artırmak için kullanılan bir strateji olarak tanımlamaktadırlar.

Aşk cihadı uygulaması, öfkeyi Müslümanlar üzerinde yoğunlaştırırken, meşruiyetini "mağdur" Hindu kadından almaktadır. Hindu erkekleri genellikle Hindu kadınların özel koruyucuları olarak kabul ediyor ve Hindu kadınlarının erdemini korumak, Hindu erkeklerin yegane ayrıcalığı olarak tanımlanıyor. Böylece Hindu kadınların kendilerinin de istemediği "bizim" kadınlarımız şeklindeki sıfatlandırmalar ve kadınların korunması saiki altındaki her türlü şiddet meşrulaştırılıyor (Thompson, Itaoui, ve Bazian, 2019: 90).

Uluslararası Af Örgütü Hindistan ve Hindistan Nefret Suçları İzleme Örgütü'ne göre, Hindistan'da dinler arası ilişkileri hedef alan şiddet olaylarında, BJP'nin ulusal seçimleri kazandığı aynı yıl olan 2014'ten bu yana keskin bir artış olduğu belirtilmiştir (Malji, 2020:18). Ancak bu verilerin çoğu, evlilik ve ilişkiler uyumsuzluğu özel hayata dair meseleler olarak kabul edildiğinden ve bu çerçevedeki şiddet eylemleri rapor edilmediğinden, muhtemelen eksik olarak kalmaktadır. Bununla birlikte, 2013'ten beri, BJP, RSS ve Dünya Hindu Konseyi (Vishva Hindu Parishadi, VHP) çetelerinin Hindu-Müslüman evliliklerini engellediğine dair artan raporlar mevcuttur. Raporlar, 2013 ile 2018 yılları arasında dinler arası çiftleri hedef alan artan sayıda şiddetin çoğunluğunun Hindu-Müslüman çiftleri hedef aldığını ve vakaların %76'sında Müslümanların saldırıların kurbanı olduğunu ortaya koymaktadır (Malji, 2020:17-18). Her ne kadar kastlar arası ve dinler arası evlilik uzun süredir şiddete ve sözde "namus" cinayetlerine maruz kalsa da şiddete katılan çevredeki topluluğun giderek artan kamusal katılımı buradaki belirgin bir değişimi temsil ediyor (Malji, 2020:17-18).

1.13.2. Din Değiştirme Karşıtı Yasalar

Hindistan'da Odisha, Madhya Pradesh, Chhattisgarh, Gujrat, Arunachal Pradesh ve Himachal Pradesh dâhil olmak üzere yaklaşık on eyalette din değiştirme karşıtı yasalar çıkartılmıştır (Vishwanath, 2021). Bu yasa zorbalık, kışkırtma, ikna etmeye çalışma, rüşvet vaat etme, kandırma ve aldatma gibi durumlarda veya kişiyle evlenerek bir dinden diğerine geçildiği takdirde bu geçişin

hükümsüz olduğunu düzenlemektedir. Yasaya göre bu şekildeki din değiştirmeleri hükümsüz kılan "teşvik" veya "cazibe" unsurları nakdi veya aynı herhangi bir hediye veya memnuniyet sağlamaya yönelik teklifler olarak tanımlanır ve buna bağlı olarak maddi veya başka herhangi bir şekilde bir menfaatin sağlanması da bu unsurların içerisinde değerlendirilir. Bazı eyaletler, din değiştirmek isteyen herkesin yerel hükümet yetkililerine bir ay öncesinden kayıt yaptırması zorunluluğu getirmektedir (USCIRF Annual Report, 2018: 165). Ancak birçok durumda bu yasalar ve yasaların getirdiği uygulamalar Müslümanlara ve Hıristiyanlara karşı ayrımcı bir şekilde uygulanmaktadır. USCIRF'in 2018 Yıllık Raporuna göre (165), 2017 yılında dinî azınlık liderleri ve taraftarları bu yasalar sonucunda gözdağı ve tutuklamalarla karşı karşıya kaldılar. Örneğin, bir Katolik rahibe ve yerel bir kabileye mensup dört kadın ikna edilerek din değiştirdikleri şüphesiyle Haziran 2017'de gözaltına alındı. Buna ek olarak Nisan 2017'de Khandwa bölgesinde insanları din değiştirmeye yönlendirdikleri iddialarına dayanılarak üç Hıristiyan tutuklandı. Temmuz 2017'de Hıristiyanlar, Tanrı Tapınağı Kilisesi'nin papazı Sultan Masih'in din değiştirme faaliyetlerine karıştığı şüphesiyle halkın önünde öldürülmesinin ardından Pencap'ın Ludhiana kentinde protesto düzenledi. Bu örnekler aşk cihadı adı altındaki uygulamaların ne kadar ileri gittiğinin ve ülkedeki Müslüman karşıtı atmosferin vahametinin ortaya konması açısından oldukça dikkat çekicidir. Burada altı çizilmesi gereken son husus ise aşk cihadı altında kavramsallaştırılan durumun tersi olduğunda; yani, Hindu bir erkek Müslüman bir kadınla evlendiğinde, Hindu örgütlerinin bunu "aşk" adı altında yücelttiği gerçeğidir (Thompson, Itaoui, ve Bazian, 2019: 92).

1.13.3. 'Ghar Wapsi'

'Ghar Wapsi', otantik kökenlere dönüş, başlangıç noktası, doğum yeri ve eve dönüş olarak tanımlanabilmektedir. Bu bazı Hindu milliyetçi grupların "eve dönüş" (ghar warpsi) adı altında Hindu olmayanları Hinduizme geçmeleri yolundaki (zaman zaman güç ve baskı yolu ile) uygulamalara işaret etmektedir (USCIRF Annual Report, 2018: 165). 2014 yılının sonlarına doğru yaygın bir kampanya haline gelen "Ghar Wapsi" herkesin Hindu ilan edildiği ilkel bir dinî kimlik kavramı üretmektedir. Hindu milliyetçileri bunun tarihsel temellerini; Babür İmparatorluğu'ndan Müslümanların, Hindistan'ı fethettiği ve halkı köleleştirerek nüfusun önemli bir bölümünü Müslüman olmaya zorladığı iddialarına dayandırmaktadır. Böylece, aşırı milliyetçilerin şu anda Müslümanları (ve Hinduizm dışındaki din mensuplarını) "doğal dinleri" olan Hinduizme döndürmek için yaptıkları Ghar Wapsi uygulamaları meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır (Thompson, Itaoui, ve Bazian, 2019: 18). Sonuçta ortaya çıkan durum ise, Ghar Wapsi'nin İslam ile Hıristiyanlığı yabancılaştırması ve Müslümanlar ile Hıristiyanları ötekileştirmesidir.

1.14. Hindistan'da İslamofobi/İslam Karşıtlığı ve Nefret Suçunun Artışında Rol Oynayan Diğer Unsurlar

Kâr amacı gütmeyen bir veri gazeteciliği girişimi olan IndiaSpend, 2009-2019 arasında toplam 281 nefret suçu olayında 100'den fazla kişinin öldüğünü ve 691'inin yaralandığını ve bu nefret suçlarının kurbanlarının yüzde 73'ünün Müslümanlar ve diğer azınlık topluluklar olduğunu göstermiştir (Basu, 2019). Veriler, mevcut BJP hükümetinin iktidara geldiği yıl olan 2014'ten sonra olayların sayısında keskin bir artış olduğunu ortaya koymaktadır. Saldırıların yüzde ellisi inekleri koruma bahanesiyle diğer yarısı ise inançlar arası evlilikler ve din değiştirme iddiaları ile ilgiliydi. Yukarıda sayılan "Aşk Cihadı", "Din değiştirme karşıtı yasalar" ve "Ghar Wapsi" gibi propaganda ve uygulamaların yanı

sıra şu uygulama ve adımlar da Hindistan'daki İslamofobi/İslam karşıtlığının tırmanışa geçmesinde etkili olmuştur: "Üçlü Talakın Yasaklanması", "Kutsal İnek, İnek Kesim Yasaları ve Yasadışı İnfazcı Gruplar", "Cammu ve Keşmir'in Özerk Statüsünün Değiştirilmesi" ve "Babri Cami Kararı".

1.14.1. Üçlü Talağın Yasaklanma Kararı ve Çeşitli Tartışmalar

Üçlü talak, Müslüman bir erkeğin karısını üç kez "talak" kelimesini söyleyerek kolayca boşayabileceği bir uygulamadır ve çoğunluğu Hanefi ekolünü takip eden Hindistan'ın Müslüman toplumu arasında yaygındır. "Aşk Cihadi" gibi üçlü talak da Hindu aşırı sağının Müslüman karşıtlığı için kullandığı bir başka araçtır (Thompson, Itaoui, ve Bazian, 2019: 20). Hindistan Yüksek Mahkemesi, Ağustos 2017'de anayasaya aykırı olduğu iddiasıyla üçlü talak veya anında boşanmayı yasaklamıştır. Daha sonra Temmuz 2019'de ise Başbakan Modi'nin hükümeti tartışmalı Müslüman Kadınların Evlilik Haklarının Korunması Yasa Tasarısını kabul etmek için Parlamentonun üst meclisi olan Rajya Sabha'da yeterli desteği toplamayı başardı (Krishnan, 2019).

Bu uygulama etrafındaki tartışmalar son derece siyasallaştırmıştır. Bazı liberal gruplar da mevzuatı ayrımcı bulmaktadır. Tüm Hindistan İlerici Kadınlar Derneği'nden Kavita Krishnan "Neden sadece Müslüman erkekler eşlerini terk ettikleri için cezalandırılınsınlar; neden Hindu erkekler de cezalandırılmıyor?" diyerek yasayı eleştirdi (Krishnan, 2019). Pek çok Müslüman siyasetçi ve bazı muhalefet partileri yasayı kınadı. Yasayı eleştirenler, anında boşanmayı uygulayan kişilere verilen üç yıllık hapis cezasının Müslümanları hedef almak için kötüye kullanılabileceğinden endişe duyduğunu belirtmektedir. Bazıları ise "BJP Müslümanların iç meselelerine müdahale ediyor ve yasa Müslüman erkekleri şeytanlaştırıyor" diye tepki göstermiştir (Krishnan, 2019). Kongre parti yetkilisi Ghulam Nabi Azad ise Hindu milliyetçilerinin Hindistan'ı homojenleştirmek amacıyla İslam dinine ve uygulamalarına müdahale etmek istediklerini öne sürmektedir (Krishnan, 2019). Ünlü bir kadın hakları avukatı olan Flavia Agnes, tartışmanın tamamen politik olduğunu belirtmiştir (Agnes, 2017 ve Khalid, 2017).

1.14.2. Kutsal İnek, İnek Kesim Yasaları ve Yasadışı Kanun İnfazcısı Gruplar tartışması

Modi rejimi iktidara geldiğinden beri Müslümanlara karşı artan nefret suçlarındaki tetikleyici bir diğer unsur sığır ticareti ve sığır eti tüketimi ile ilgilidir. Bu sebeplerle ülkede Müslümanların topluca linç edilmesi olayları yaşanmış ve bu, dünyada çok ses getirmiştir. Ayrıca yasa dışı Hindu kanun infazcılarının, polislerin yerine kendilerinin inekleri koruma adı altında sokaklarda sığır eti taşıdığı veya tükettiği görülen Müslümanlara ceza kestiği kaydedilmiştir. Bu atmosfer altında, sığır eti siyasetinin saldırgan eylemlerinden en çok etkilenenler ise Dalitler (kast kategorisinin dışında kalan dokunulmazlar) ve Müslümanlar gibi marjinalleştirilen gruplar olmuştur.

Hindistan anayasasının 48. maddesi uyarınca ineklerin kesilmesi yasaktır. Söz konusu madde uyarınca düzenlenen yasalarda, Hindistan'daki 29 eyaletten 21'i, altı aydan 14 yıla kadar değişen hapis cezalarıyla çeşitli şekillerde inek kesimini yasaklıyor. Yüksek Mahkeme 2005 yılında inek kesimi yasalarının anayasaya uygunluğunu kabul etti. Ancak 2017'de, bazı eyalet hükümetleri inek kesiminin cezasını artırmak için yasa değişikliğine gitmiştir. Hindistan'da inek kesimi yasakları uzun bir geçmişe sahipken, "inek koruma" linç çeteleri yeni bir fenomendir ve bu tür gruplar 2017'de en az on kişiyi öldürmüştür. Bu çeteler, inek kesimi yaptıklarından şüphelendikleri kişileri alenen

döverek veya öldürerek kanunu yasadışı şekilde kendilerince uygulamakla birlikte (genellikle cezasız kalırlar), aynı zamanda inek kesimiyle bağlantıları olmayan süt endüstrisi ile uğraşan bireyleri de taciz edip korkutmaktadırlar (USCIRF Annual Report, 2018: 165). İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW)'nün raporuna göre Mayıs 2015 ile Aralık 2018 arasında "inek koruma" linç çetelerin düzenlediği 100'den fazla saldırıda yaklaşık 300 kişi yaralandı (Marlow, 2019). Çok ilginç bir şekilde inek katliamı veya kaçakçılığı adına birçok masum insan öldürülürken, diğer taraftan Hindistan Dünya sığır eti ihracatçı listesinde 2019' da (World Beef Rating 2019) beşinci sırada yer almaktadır (Workman, 2021).

1.14.3. Cammu ve Keşmir'in Özerk Statüsünü Değiştirilmesi

CAA kaynaklı endişe, dine ilişkin BJP politikalarının tetiklediği daha uzun bir tartışma geçmişinin sadece bir bölümü olarak değerlendirilmektedir. Hindistan'ın 1947'de İngiltere'den bağımsızlığını kazandığı günden beri Müslüman çoğunluk bölgesi Cammu ve Keşmir, kendi yasalarını çıkarabilen özerk bir eyalet konumundaydı. Seçim kampanyası sürecinde yaptığı konuşmalarda Cammu Keşmir'in özel statüsünün kaldırılacağına dair söz veren Modi hükümeti, Ağustos 2019'da verdiği kararla Cammu ve Keşmir'in ayrıcalıklı konumuna son vermiştir (Taşçı, 2019). Özel statünün askıya alınmasına ilişkin tek taraflı karar, bölgede protestolara ve kitlesel tutuklamalara neden olmuştur. Özel statü, yabancıların bölgeye yerleşmesine ve mülk edinmesine izin vermeyen vatandaşlık yasasını da barındırıyordu (Taşçı, 2019). Dolayısıyla hem Keşmir hem de vatandaşlık konusundaki BJP politikası daha geniş bir politik projenin parçası olarak nitelendirilebilmektedir.

1.14.4. Babri Cami Kararı

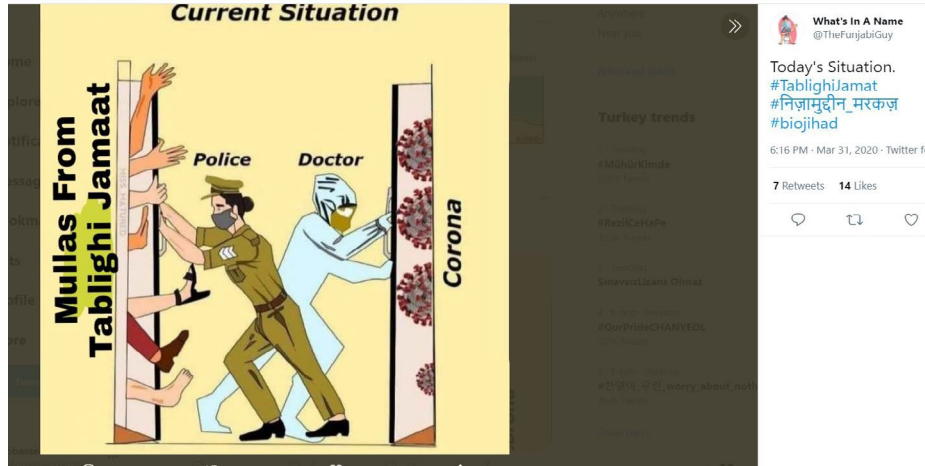
Hindular ve Müslümanlar arasındaki gerilimin artmasına neden olan diğer bir husus ise Babür İmparatorluğu döneminde inşa edilen Babri Cami hakkında Kasım 2019'da Müslümanların bütün itirazlarına rağmen verilen Hindistan Yüksek Mahkemesi kararıdır. Yüksek Mahkeme, arazinin Ram Tapınağı'nı inşa etmek için Hindulara verilmesini kararlaştırmıştır. Bununla birlikte Mahkeme, yeni bir cami inşa etmek için Sünni Vakıf Yönetim Kurulu'na beş dönümlük bir arazi verilmesini de kararlaştırmıştır.

Burada vurgulanması gereken nokta ise Ayodhya şehrinde daha önceleri Babri Camisi'nin bulunduğu yerin, uzun yıllardır Hindular ile Müslümanlar arasında tartışma konusu olduğudur (Oğuz, 2019). Hindu milliyetçileri, Babri Camisi'ne karşı ilk eylemlerini 1949'da yapmıştır. Ancak bu eylemlerin planlamaları Hindu milliyetçiliğinin ana hatlarını oluşturan RSS'nin kurulduğu 1920'lerden bu yana teşvik edilmiştir. Bunun yanı sıra Hindu milliyetçiliğinin diğer lokomotif örgütü olan VHP, Babri Camisi'nin yıkılması için 1980'lerde büyük bir kampanya başlatmıştır. 1992'de ise Babri Camisi'ni yasa dışı bir şekilde yıkmış ve tüm ülke genelinde büyük bir kargaşa dönemi başlamıştır. Ardından yaşanan olaylarda 2 bin kişi hayatını kaybetmiş ve şiddet eylemleri çevre ülkelere de sıçramıştır (Taşçı, 2019). Tüm bunlar bugün alınan kararların tarihsel bir geçmişe sahip olduğuna işaret etmekte ve Hindistan'daki İslamofobi/İslam karşıtlığının bir gecede ortaya çıkmadığını ortaya koymaktadır.

1.15. Hindistan'da Müslümanlara Yönelik Nefret Söylemi, Sahte Haber ve Medya

Tartışmalı Vatandaşlık Değişikliği Yasası CAA ve BJP'nin Şubat 2020'deki yerel seçim sürecindeki Müslüman karşıtı söylemlerinin siyasi çıkarlar doğrultusunda uygulanması ile Kuzey Hindistan'ın büyük bölgelerinde etnik şiddete varan çeşitli olaylar ortaya çıkmıştır. Ayrıca, medyadaki Müslüman saldırganlığı hakkında sahte haberler de toplumsal ilişkileri etkilemektedir. BJP altındaki ulusal hükümet, Hindu Rashtra ve Hindistan için Hindu Ulusunun ideolojisine sahip olduğu için Müslümanlar ve Hıristiyanlar gibi azınlık grupları ötekileştirmekte ve marjinalleştirmektedir. BJP tarafından tekrar tekrar üretilen Müslüman karşıtı ya da İslam karşıtı söylemlerde medya önemli bir rol oynamaktadır. Bu noktada sinemadan sosyal medyaya kadar birçok araç kullanılmaktadır.

Medyanın beslediği bu Müslüman karşıtlığı küresel bir olgu olup, Hindistan da bunun bir örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. En güncel gelişmeler bağlamında Covid 19 salgınının Müslüman karşıtlığını besleyecek şekilde kullanıldığı birçok ülkede olduğu gibi Hindistan'da da görülmektedir. İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (OIC) 2020 İslamofobi Raporu'na göre, devam eden Covid 19 salgını bağlamında, başta sosyal medyada olmak üzere bilgi kirliliği kampanyası ve "sahte haberler" yayılmıştır. Bu haberlerde Müslüman azınlıklar COVID-19'u yaymaktan sorumlu tutulmuş, bazı ülkelerde nefret söylemleri bu süreçte belirgin bir şekilde artış göstermiştir (Thirteen OIC Observatory Report On Islamophobia, 2020:04). Rapora göre COVID-19'un dünya çapında yıkıcı yansımalarının görüldüğü sıralarda, bazı ülkelerdeki Müslüman karşıtı gruplar, Müslümanlara yönelik nefreti körüklemek için krizden yararlanmaktadır. Müslümanların namaz kılmak için camilere gitmeye devam ettikleri iddiaları üzerine, çok sayıda Müslüman sosyal medyada saldırıya uğramıştır.

Şekil 1: COVID 19'un yayılmasından dolayı Tablighi Jamaat'ı sorumlu tutan bir karikatür (Kaynak: Twitter)

Örneğin Hindistan'da, bir Tablighi Cemaati etkinliğinde COVID-19 vakaları rapor edildiğinde #CoronaJihad (Şekil 1) ve #BioJihad (Şekil 2) Hashtag'lerinin Twitter'da akım olması ile ülkedeki İslamofobik/İslam karşıtlığı unsurları açıkça ortaya çıkmıştır. Böylece, Müslümanları ülkede virüsü yaymakla suçlayan sahte hikâyeler sosyal medyada dolaşmaya başlamış ve Müslümanlar ulus için bir tehdit unsuru olarak gösterilmiştir. (Thirteen OIC Observatory Report On Islamophobia, 2020:04).

Mahendra singh @Mahendr2021 · Apr 1, 2020

Time to wake up
#CoronaJihad #तबलीगी_जमात
#Islamophobicindianmedia
#biojihad

Şekil 2: Resimdeki Karikatür; Müslümanlar cihadı farklı yollarla dayatırken, Hinduların laiklik adı altında bu durumu görmezden gelmesini eleştirel bir biçimde resmediyor, (Kaynak: twitter)

2. BÖLÜM II: HİNDİSTAN VATANDAŞLIK YASASI DEĞİŞİKLİĞİ (CAA)'NİN ULUSLARARASI HUKUK BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

2.1. CAA ve Uluslararası Hukuk

Vatandaşlık "bir kişi ile bir devlet arasındaki siyasî ve hukukî bağa"(Güngör, 2018, s. 1) verilen adıdır. Tüm Vatandaşlık Hukuku kitaplarında rastlanabilecek olan bu tanım, aslında dışlama pratikleri ile dolu bir sürecin pozitif hukuk tarafından meşrulaştırılması çabasını içermektedir. Bu bağlamda, aslında vatandaşlık "yeni ve siyasal olarak inşa edilmiş bir kimliği tanımlar ve ulusal bir topluluğun üyesi kimliğiyle kimin içeride, kimin dışarıda olduğunu belirlerken" (Gülalp, 2015, s. 13) vatandaşlık kanunları ise bu pratiklerin yasal ve resmî çerçevesini oluşturur. Raporun ilk bölümü Hindistan'daki vatandaşlık meselesinin siyasî ve ideolojik boyutunu tartışmıştır. Burada ise konu hukukî bağlamda ele alınacaktır.

2.1.1. Hindistan'da Vatandaşlık Hukuku

Vatandaşlık hukukunda, vatandaşlığın kazanılmasında iki tür vardır. İlki asli (öz) vatandaşlık, ikincisi ise müktesep (sonradan kazanılmış) vatandaşlık. Asli vatandaşlık doğum olgusuna dayanır ve bu sebeple doğumun ortaya çıkardığı soy bağı esasına (jus sanguinis) ya da doğum yeri esasına (jus soli) göre vatandaşlık verilmesi söz konusu olur (Aybay, Özbek, & Perçin, 2019, s. 93). Ancak bazı devletler her ikisini de kabul ederek karma esasa dayalı vatandaşlık da verebilmektedir. Bunlardan hangisine öncelik verileceği ise devletin karar verebileceği bir konudur. Müktesep vatandaşlık ise kişinin doğumdan sonra ve doğumdan başka bir sebebe dayanarak kazanmış olduğu vatandaşlıktır (Vahit, 2016, s. 33).

Hindistan'da vatandaşlıkla ilgili en temel düzenleme 1950 Anayasası'nın ikinci kısmında yapılmıştır. Vatandaşlık ulus devletlerin en temel ulus inşa araçlarından biri olarak her devlet için önemli olmuştur. Ancak Hindistan'ın bir yönüyle medeni hukuku diğer yönü ile uluslararası hukuku ilgilendiren vatandaşlık konusuna Anayasası'nın ikinci kısmında yer vermesi vatandaşlık konusunun Hindistan için daha hassas olduğunu ortaya koymaktadır. Kolonyal geçmiş, yeni devletlerin oluşumu ve etnik ve dini farklılıkların vatandaşlık konusunu Hindistan için daha kırılgan hâle getirip bizzat Anayasa'da düzenlenmesine yol açtığını söylemek mümkündür. Ayrıca Hint anayasası tek vatandaşlık esası ve şartı üzerinde ısrar ederek, milli birlik ve bütünlüğü bu yoldan da bir kere daha teyit etmeye çalışmaktadır. Devletin federal bir yapıya sahip olması nedeni ile bu esasın, her türlü tereddüdü önlemek üzere anayasaca belirtilmesinde fayda görülmüştür (Abadan, 1951, s. 233).

Anayasanın 5.maddesinden 11.maddesine kadar olan kısım vatandaşlıkla ilgili hükümleri içerir. Madde 5 kimlerin hangi şartlar altında otomatik Hint vatandaşı sayılacağını tespit eder. 6,7 ve 8.maddeler ise Pakistan'dan Hindistan'a göç edenler ile Hindistan'dan Pakistan'a göç edenlerin ve yurtdışındaki Hintlilerin vatandaşlık statülerini düzenler. 9.madde kendi tercihleri ile yabancı bir vatandaşlık alanların Hint vatandaşlığını kaybedeceklerini belirtir. 10.madde çeşitli sebeplerle Hint vatandaşlığından çıkanlara, haklarının parlamento kararı ile iade edilebileceğini düzenler. Son olarak 11.madde, bütün bu hükümlerin, vatandaşlık konusu ile ilgili hususlarda parlamentonun gerekli gördüğü karar ve tedbirleri alma yetkisini sınırlandıramayacağını belirtir (Abadan, 1951, ss. 233-234).

Anayasanın 5.maddesi şöyledir: "Hindistan toprakları üzerinde ikamet (domicile) her kişi ve

- Hindistan topraklarında doğan veya
- Anne veya babasından biri Hindistan topraklarında doğmuş veya
- Beş yıldan az olmamak üzere normalde Hindistan topraklarında ikamet eden kimse Hindistan vatandaşı olur” (Hindistan Anayasası, 1950, Madde 5).

5.maddenin a bendi toprak esasına (jus soli) atıfta bulunurken b bendi kan esasına (soy bağı-jus sanguinis) işaret eder. Buna göre Hindistan’ın vatandaşlık hukukunda temel ilkenin “jus soli” olduğu görülmektedir. Ancak diğer kriterlerde bunun yalnızca jus soli’ye dayanmadığını soy bağı ve ikamet yolu ile de vatandaşlık kazanımının mümkün olduğunu göstermektedir. Ancak ikincisi tamamlayıcı pozisyonadadır (Ashesh & Thiruvengadam, 2017, s. 6).

Hindistan Vatandaşlık Kanunu 1955 yılında yürürlüğe girmiştir. Vatandaşlık Yasası temel olarak vatandaşlığın kazanılması, kaybı ve denizaşırı vatandaşlık konularını düzenler. Pek çok ülkede olduğu gibi Hindistan’da da vatandaşlık yasasında zamanla değişiklikler olmuştur. Hindistan Vatandaşlık Yasası’nda zaman içinde yapılan bir çok değişiklikle Hindistan vatandaşlığını alma konusunda temel ilke olan jus soli’den zaman içinde jus sanguinis’e doğru bir geçiş söz konusu olduğu görülmektedir (Ashesh & Thiruvengadam, 2017, s. 8). Bunun en son örneği 2019 CAA’dır.

1955 Vatandaşlık Yasası vatandaşlığın kazanılmasında beş yol ortaya koymuştur; doğum (viz-Birth), soy bağı (descent), kayıt (registration), vatandaşlığa alma (naturalisation) ve arazi ilhakı (incorporation of some territory into India).

2.1.2. CAA ve NRC’nin Uluslararası Hukuk Bakımından Değerlendirilmesi

2.1.2.1. Uluslararası Hukuk ve Vatandaşlık

Vatandaşlık hukuku, esas itibari ile iç hukuk düzenlemelerinin konusudur. Ancak devletler vatandaşlık alanındaki düzenlemeler tam anlamıyla da serbest değildir. Yani esas itibari ile iç yetki alanının konusu olan vatandaşlık, uluslararası hukuktan tamamen bağımsız bir alan değildir (Aybay vd., 2019, ss. 13–14). Bu noktada öncelikle vatandaşlık hukukunun, uluslararası kaynaklarının ne olduğuna bakmak devletlerin bu alandaki sınırlarının ortaya konması açısından önemlidir.

Uluslararası hukukun kaynakları temel olarak asli kaynaklar ve yardımcı kaynaklar olmak üzere ikiye ayrılır. Asli kaynaklar, bağlayıcı kural doğuran kaynaklardır. Yardımcı kaynaklar ise bağlayıcı kuralları anlamamıza ve yorumlamamıza yardımcı olan fakat bağlayıcı niteliği olmayan kuralları doğuran kaynaklardır (Acer & Kaya, 2019, s. 52). Uluslararası Adalet Divanı Statüsünün 38.maddesinin 1.fıkrasına göre “uluslararası antlaşmalar, (teamül ya da örf ve adet) yapılageliş kuralları ve hukukun genel ilkeleri” uluslararası hukukun temel bağlayıcı kaynaklarıdır (Shaw, 2018, s. 50).

Uluslararası hukuk açısından herhangi bir ülkenin vatandaşlık hukuku değerlendirilirken yukarıdaki genel çerçeveye esas alınarak inceleme yapılmaktadır. Uluslararası hukukta vatandaşlığa ilişkin hükümler uluslararası sözleşmeler, uluslararası teamül hukuku, mahkeme kararları ve evrensel insan hakları rejiminde bulunabilir (Batır, 2018, s. 22).

Vatandaşlık hukukuna ilişkin uluslararası antlaşmalar bu alandaki başlıca uluslararası kaynaklardır. Ancak uluslararası anlaşmalar ilke olarak sadece tarafları için haklar ve yükümlülükler doğurmaktadır, dolayısıyla imzacı olmayan bir devlet herhangi bir uluslararası antlaşma ile bağlı tutulamaz. Bu noktada vatandaşlık hukuku ile alakalı hiçbir uluslararası antlaşmaya taraf olmayan

bir devletin dilediği şekilde vatandaşlık hukukunu kendi iç hukuku içinde düzenleyebilme takdiri olduğu akla gelmektedir. Ancak uluslararası hukukta belli koşullar altında kimi anlaşmaların taraf olmayan üçüncü kişiler bakımından da etki doğurduğu durumlar mevcuttur. Ancak vatandaşlık hukuku bakımından bu tür bir andlaşma söz konusu değildir. Ayrıca uluslararası hukukun buyruk kuralları (jus cogens) bütün devletleri bağlar ve istisnalara izin vermez. Dahası mevcut bir buyruk kuralla çatışan bir anlaşma da geçersiz sayılmaktadır. Genel olarak kölelik, soykırım, korsanlık veya yasadışı güç kullanımını yasaklayan yasaların buyruk kural olduğu kabul edilmektedir (Law, 2015, s. 351). Vatandaşlık hukuku alanında buyruk kural bulunmamaktadır. Ayrıca, uluslararası hukukun iç hukukun aksine yaptırım konusunda oldukça kısıtlı olduğunu da göz önüne alınca devletlerin vatandaşlık hukuklarını oluştururken keyfiyete kaçması durumu hiçbir zaman tam olarak önlenemeyecektir. Bunun en son örneği bu makale de ele alındığı gibi CAA ve bununla bağlantılı olan NRC'dir.

2.1.2.2. CAA ve NRC'nin Uluslararası Hukuk Bağlamında Analizi

Vatandaşlığın uluslararası boyutu vatandaşlığın direktif ilkeleri ile ilgilidir (Güngör, 2018, s. 21). Vatandaşlık hukukunun direktif ilkeleri Devletler Hukuku Enstitüsü'nün 1895 Cambridge toplantısının tavsiye kararında kaydedilmiştir. Bunlar üç tanedir (Tekinalp, 2011, s. 1–4, 483–497):

1. Herkesin bir uyrukluğ olmalıdır
2. Herkesin yalnız bir uyrukluğ olmalıdır
3. Kişinin uyrukluğunu seçme hürriyeti bulunmalıdır.

Vatandaşlık hukukunun bu direktif ilkeleri, devletlerin bu alandaki düzenlemelerini yaparken tamamen serbest hareket etmeyip bazı sınırlamalarla, devletlerin bu alandaki sınırsız hareket serbestisinden doğacak sıkıntıları önlemeye yöneliktir. Ancak bu ilkelerin devletler üzerinde tam bağlayıcı hükmü olmayıp sadece tavsiye niteliği taşımaktadır (Vahit, 2016, s. 26–27). 1895'de benimsenen bu temel ilkeler, bu tarihten sonra yapılan uluslararası sözleşmeler de tekrarlanarak bunların hayata geçirilmesi hedeflenip bağlayıcılığı daha çok devlet için mümkün kılınmaya çalışılmaktadır. Ayrıca birçok devlet de vatandaşlık kanununda bunları gerçekleştirme saiki ile hareket etmektedirler. Ancak bu ilkeler küresel gelişmelerle beraber sorgulanır hâle gelmiştir. Gülin Güngör "vatandaşlık hukukunu konu edinen genel nitelikli, katılmaya açık ve çok taraflı son milletlerarası sözleşme olan Avrupa Vatandaşlık Sözleşmesinde yeniden değerlendirilerek ifade edildikleri için [...] direktif ilkeleri "klasik ilkeler" olarak adlandırmaktadır. Bu haklı yorum Avrupa Vatandaşlık Sözleşmesin'de herkesin tek vatandaşlığı olmalıdır ilkesinin yer almaması ile de bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Hindistan bağlamında ise herkesin bir uyrukluğ olmalıdır ilkesinin NRC ve CAA ikilisi ile açıkça çeliştiği görülmektedir.

CAA'yi uluslararası hukukun kaynaklarından sözleşmeler bağlamında incelerken vatandaşlık hukuku alanındaki ilk genel mahiyetli sözleşme olan 12 Nisan 1930 tarihinde Lahey'de imzalanan Uyrukluğ Yasalarının Çatışmasıyla İlgili Bazı Sorunlara İlişkin Sözleşme (Convention on Certain Questions Relating to the Conflict of Nationality Laws)⁵ ele alınacaktır. Hindistan bu sözleşmeyi 1935 yılında imzalamıştır ("3.Protocol relating to a Certain Case of Statelessness"). Sözleşmeye göre "her

⁵ Sözleşme kısaca 1930 Lahey Sözleşmesi olarak da bilinmektedir.

devlet, kimlerin kendi uyrukluğunda olduğunu kendi hukuku uyarınca kendisi belirler” (madde 1). Devletin vatandaşını belirleme konusunda sahip olduğu bu yetki “mahfuz yetki/ münhasır yetki” olarak adlandırılmaktadır. Yani vatandaşlık konusu devletin ulusal yetki (domestic jurisdiction) alanına ait bir konudur (Aybay vd., 2019, s. 13). 1997 yılında Strazburg’da imzalanan Avrupa Uyrukluk Sözleşmesi⁶ de aynı ilkeyi benimser: “Her devlet, kimlerin kendi uyruğu olduğunu, kendi hukuku uyarınca belirler” (madde 3/I). Yani vatandaşlık konusu bir devletin iç işidir ve buna başka devletlerin veya uluslararası örgütlerin vs. karışması söz konusu değildir. Ancak burada devletlerin tamamen özgür bırakılmaları söz konusu değildir. Uluslararası hukukta bu durum en net 1930 Lahey Sözleşmesinde ifade edilmiştir; “Düzenlenen ulusal hukuk, uluslararası sözleşmelere, uluslararası teamül hukukuna ve uyrukluk konusunda genel olarak kabul edilmiş hukuk ilkelerine uygun olduğu ölçüde, diğer devletlerce kabul edilecektir” (madde 1). Aynı ilke Avrupa Uyrukluk Sözleşmesi tarafından da benimsenmiştir: “Bu hukuk, ilgili uluslararası sözleşmelere, yapılageliş uluslararası hukuk ve uyrukluk konusunda kabul edilmiş hukuk ilkelerine uygun olduğu ölçüde, diğer devletlerce kabul edilir” (madde 3/II). Görüldüğü gibi, uyrukluk konusunda uluslararası toplumun benimsediği bir takım hukuk ilkeleri bulunduğu ve devletlerin bu ilkelere saygı göstermesi gerektiği düşüncesi vardır. Tüm bunlar göz önüne alındığında, devletlerin uyrukluk kurallarını belirlerken yetkilerinin sınırlı olduğu varsayılıyor olmasına rağmen, “devletlerin vatandaşlarını belirleme haklarının egemenliklerinin ayrılmaz bir parçası olarak görülmesi”(Owen, 2017, s. 3) bu konudaki uluslararası hukuktan kaynaklı sınırlamaların devletler tarafından dikkate alınmada isteksizlikle karşılaşması ihtimalini her zaman canlı tutmaktadır. Bu temel çerçeveye aykırı olarak düzenleme yapan bir devlete karşı uygulanacak yaptırımlar, uluslararası hukukun yapısı gereği sınırlı olmakla beraber “kabul etmeme”, “yok sayma” veya “dikkate almama” vatandaşlık hukuku alanındaki uygulanabilecek temel uluslararası yaptırım türleridir (Aybay vd., 2019, ss. 20–21).

1930 Lahey Sözleşmesine göre herkesin bir vatandaşlığı olmalıdır. Ayrıca 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde ise uluslararası hukuk herkesin insan olma sıfatı ile bir uyrukluğa hakkı olduğunu kabul eder: “Herkesin bir uyrukluğa hakkı vardır.” (madde 15/1) (Aybay, 1993, s. 101) Avrupa Uyrukluk Sözleşmesi de benzer şekilde “a. Herkes vatandaşlık hakkına sahiptir, b. Vatansızlıktan kaçınılmalıdır, c. Hiç kimse keyfi olarak vatandaşlığından mahrum edilemez” (madde 4) hükümleri ile bu konudaki hassasiyeti bir kez daha dile getirmiştir. Burada temel hedef insanların vatansız durumuna düşmelerinin önüne geçmektir. Vatansızlık durumu hem kişinin kendisi için hem de yaşamakta olduğu devlet için pek çok sorun oluşturur. Vatansız statüsündeki bir kişi bulunduğu ülkede toplumun ve devletin sağladığı olanaklardan yararlanmakla beraber ne bulunduğu ülkenin devletine ne de başka bir devlete karşı yükümlülük taşımayacaktır. Ayrıca vatansız kişinin girişeceği hukuksal işlemlerin geçerli olup olmadığının saptanması açısından ehliyetinin de belirlenmesi sorun yaratacaktır. Vatansız kişinin, sınır dışı edilmesi de hiçbir devletin vatansız kişiyi kabul etme zorunluluğu olmaması sebebi ile sorunludur. Vatansız statüsü olan bir kişi bulunduğu ülke için bu tür sıkıntılar yaratırken aynı zamanda da bu statü sebebi ile kendisi de pek çok zorlukla karşılaşmaktadır. Vatansız kişi herhangi bir devletin diplomatik korumasından faydalanamaz, ikamet, çalışma vb. pek çok konuda diğer yabancılardan daha çok güçlüklerle karşılaşır. Tüm bu zorlukların ve sorunların önüne geçilme çabası vatandaşlık hukukunun en temel ilkelerinden birini

⁶ Avrupa Uyrukluk Sözleşmesi ilke olarak bölgesel bir sözleşme olarak kabul edilmesine rağmen, vatandaşlık hukukunu konu edinen, genel nitelikli, katılmaya açık ve çok taraflı en son milletlerarası sözleşmedir. Sözleşme, vatandaşlık hukuku alanındaki değerlendirmelerde referans olarak kullanılabilir en çağdaş temel kaynaklardan biri durumundadır.

oluşturmuştur. Bu durumu temel olarak oluşturulan en temel kaynak ise 1961 tarihli "Vatansızlığın Azaltılmasına Dair BM Sözleşmesidir." Hindistan bu sözleşmeye taraf değildir. Ancak sözleşme doğum anında ya da sonradan ortaya çıkabilecek vatansızlık durumlarının azaltılması ve vatansızların hukuki statülerinin güçlendirilmesi çabası içindeki en temel uluslararası kaynak olması sebebiyle CAA ve NRC'nin değerlendirilmesinde başvurulması gereken temel bir metindir. CAA, NRC ve NPR bir bütünün farklı parçalarıdır ve birbirlerini tamamlayan düzenlemelerdir. NRC kapsamında, bir vatandaşın 1951'den beri Hindistan'da yaşadığını kanıtlamak zorundadır. Bu kapsam da yaklaşık 2 milyon insanın gerekli belgeleri tamamlayamaması sebebiyle vatansız duruma düşmesi söz konusudur⁷ (Çelik, 2019). Bu düzenleme yıllardır Hindistan vatandaşı statüsü altında pek çok hak, ehliyet ve yükümlülüğe sahip olmuş insanların sonradan vatandaşlıklarını kaybetmesi durumuna işaret etmektedir. Oysaki sözleşme ile vatansızlık sonucu doğuracak vatandaşlıkla ilişki kesilme biçimleri yasaklanmıştır (Özbek Hadimoğlu & Teksoy, 2013, s. 213). Vatansızlığın Azaltılmasına Dair BM Sözleşmesi'nin 8.maddesinde "bir sözleşmecî devlet, hiç kimseyi vatansız duruma düşürecek şekilde vatandaşlıktan çıkaramaz" denmektedir. Bu madde açıkça şu an Hindistan'da NRC sistemi sebebiyle vatansız konumuna düşecek insanları işaret ederek, Hindistan'ın uygulamasının uluslararası toplumun kabul ettiği belli başlı ilkelere aykırı olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak Sözleşme, Hindistan bağlamında tartışılan daha hassas bir noktaya işaret eden 9.maddesi ile daha çarpıcıdır: "Sözleşme'ye taraf hiçbir devlet, hiç kimseyi veya hiçbir kişi grubunu ırkî, etnik, dinî ya da siyasal sebeplerle vatandaşlığından mahrum edemez." Hindistan'daki CAA ve NRC'yi birlikte bu kapsam değerlendirmek mümkündür. Yukarıda anlatıldığı gibi NRC sebebiyle vatansız duruma düşecek insanlar vardır, ancak bunlardan CAA kapsamına giren altı dini gruba mensup olanlar tekrar vatandaşlığa alınmış olarak bundan kurtulmuş olacaktır. Bunların dışında kalıp vatansız statüsüne girecekler kişiler ise açıkça ifade edilmese de Müslümanlar ve kast sisteminin en altındaki Hindu'lar'dır. Yani etnik, dini ve siyasal sebeplerle bazı grupların Hindistan tarafından sonradan vatansız statüsüne düşürülmesi açıkça Sözleşmenin 9.maddesine aykırıdır/uygun değildir.

CAA ve NRC'nin uluslararası hukuk bağlamında incelenmesi çerçevesinde mutlaka bakılması gereken bir diğer kaynak 1965 tarihli Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşmedir. Sözleşmenin 5.maddesi şu şekildedir:

Sözleşme'nin 2 nci maddesinde sayılan temel yükümlülüklerle uygun olarak, Taraf Devletler her şekilde ırk ayrımcılığını yasaklamak ve ortadan kaldırmak ve ırk, renk ya da ulusal veya etnik köken ayrımı yapmaksızın, özellikle aşağıdaki haklardan yararlanmada herkesin kanun önünde eşitlik hakkını garanti altına almak yükümlülüğünü üstlenirler

[...]

d) Diğer medenî haklar, özellikle:

[...]

iii) Uyrukluk hakkı

Hindistan, Sözleşmenin en erken imzacılarından biridir ("UN Treaty Database: Ratification Sta-

⁷ Ancak Yabancılar Mahkemesi adı verilen özel olarak oluşturulmuş mahkemelerin yanı sıra yüksek mahkeme ve Yargıtay'a itiraz yolu açıktır ("Assam NRC: What Next for 1.9 million 'Stateless' Indians?", 2018).

tus for India.”). Dolayısıyla Sözleşme, Hindistan için yükümlülükler doğurmaktadır. CAA, dini kriter ayrımı çerçevesinde Pakistan, Bangladeş ve Afganistan’dan gelen göçmenlerden Müslüman olanlar dışındaki yukarıda sayılan diğer gruplara vatandaşlık verilmesini gündeme getirerek, Müslümanlara karşı bir ayrımcılığa gitmektedir. Devletler kime vatandaşlık verileceğini belirlemede ulusal yetki gereği özgürdür. Ama yukarıda yapılan tartışmaların da gösterdiği gibi devletler bu konuda tamamen kendi başına bırakılmış değildir. Irk Ayrımcılığına Dair Sözleşme’de bu sınırlamalardan biridir. Bu sebeplerle hem Müslümanlar’ı dışarıda bırakarak diğer düzensiz göçmenlere vatandaşlık verilmesini düzenleyen CAA hem de Müslümanlar ve kast sisteminin alt grubundaki Hinduların vatansız bırakılmasına zemin hazırlayan NRC bu Sözleşme’nin 5.maddesini ihlal etmektedir.

Ayrımcılık kapsamında vatandaşlık incelenirken Avrupa Vatandaşlık Sözleşmesi bu konudaki en çağdaş metin olarak bakılması gereken bir diğer uluslararası hukuk kaynağıdır. Avrupa Uyrukluk Sözleşmesinin arka planındaki en önemli saiklerden biri “uyruklukla ilgili ayrımcılıktan kaçınmaktır” (European Convention on Nationality, 1997). Ayrımcılık yasağı kapsamında devletler “taraf Devletin vatandaşlığına dair kuralları fark gözeten ibarelere yer veremez veya cinsiyet, inanç, ırk, renk ya da ulusal veya etnik köken temelinde ayrımcılığa varan herhangi bir uygulamayı içeremez” (madde 5/1). Hindistan hem Avrupa Vatandaşlık Sözleşmesine taraf olmaması hem de bu Sözleşmenin üçüncü taraflar için etki doğuran hükümleri olmaması sebebi ile Sözleşmenin uygulanması ile yükümlü değildir. Ancak bu durum, vatandaşlık konusunda uluslararası toplumun giderek artan şekilde kabul etmekte olduğu belli kaidelerin belli devletler tarafından açıkça ihlal edilmesinin göz ardı edilmesi anlamına gelmemektedir.

Sözleşmeler dışında vatandaşlık konusunun incelenmesinde referans alınacak bir diğer uluslararası hukuk kaynağı teamül (yapılageliş) hukukudur. Sözleşmeler gibi, uluslararası teamül hukuku da devletlerin vatandaşlık konusunda sahip olduğu özerkliği bir ölçüde kısıtlamaktadır (Batır, 2018, s. 23). Teamül hukuku, prensip olarak devletler üzerinde bağlayıcı etkiye sahiptir. Ancak bu durumun bir istisnası vardır. Bir yapılageliş kuralının oluşmasına baştan beri itiraz eden devletler yani “ısrarlı itirazcı” devletlerin, o kural ile bağlı olmayacakları kabul edilmektedir (Acer & Kaya, 2019, s. 54–55). Vatandaşlık alanındaki önemli teamül hukuku prensipleri şunlardır; vatansızlıktan kaçınma ve vatansızlığı azaltma, keyfi olarak vatandaşlıktan çıkarma yasağı ve ayrımcılık yasağıdır (Batır, 2018, s. 23). Yukarıda Sözleşmeler bağlamında tartışıldığı gibi CAA ve NRC’nin bu teamül hukuku kuralları ile açıkça çeliştiği görülmektedir.

Uluslararası hukukun bağlayıcı olan bir diğer kaynağı Hukukun Genel İlkeleridir. Hem uluslararası hukukun genel ilkelerinde hem de uluslararası hukukun diğer kaynakları olan içtihat (yargı kararları) ve öğreti de (doktrin) bu alana dair çok fazla kaynak oluşturabilmiş değillerdir.

Uluslararası hukukta devletlerin uluslararası andlaşmalar, sözleşmeler ve teamül hukuku kuralları ile nasıl bağlı olacağını yukarıda yapılan tartışmalar göstermiştir. Ancak konunun diğer boyutu ise devletlerin iç hukukunda uluslararası hukukla nasıl bağlı olacaklarına dair yapılan düzenlemelerdir. Hindistan Anayasası’nın 51.maddesinin c fıkrasında devletin “uluslararası hukuk ve sözleşmelerin yükümlülüklerine saygı duyulmasını teşvik etmeye çabalaması” gerektiği (The Constitution of India, 1950) belirtilir. İlgili madde göz önüne alındığında CAA ve NRC’nin uluslararası hukuktaki temel prensipler ve Hindistan’ın taraf olduğu sözleşmeleri ihlal ettiği ve Hindistan devletinin bunlarla uyumlu olmak bir yana tam zıttı yönde hareket ettiği görülmektedir. Böylece Hindistan, bizzat Anayasa’nın 51/c hükmüne de ihlal etmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma CAA ve bununla bağlantılı yasal düzenlemelerin pek çok boyuttan farklı bakış açıları ile ele alınabilecek bir konular olduğunu göstermiştir. Bu çalışmada ise CAA İslamofobi/ İslam Karşıtlığı, Hindu milliyetçiliği ve nefret söylemi bağlamında incelemiştir. Ardından CAA ve NRC uluslararası hukuk ve vatandaşlık hukuku bağlamında değerlendirilmiştir.

İlk bölüm göstermiştir ki, CAA tek başına ele alınamayacak ve buna eşlik eden diğer yasal düzenlemeler ve devlet eliyle ve devlet teşviki ile radikal Hindu milliyetçisi gruplar tarafından gerçekleştirilen uygulamalarla bağlantılı bir düzenlemedir. Dahası CAA 1955 Vatandaşlık Yasa'sında basit bir değişiklik olmayıp Modi rejimi ile birlikte Hindistan'da yükselişe geçen ve popülizm, Hindu milliyetçiliği ve İslamofobi/İslam karşıtlığının Vatandaşlık Hukuku alanındaki tezahürü olmuştur. İlk bölümde yapılan tartışma ayrıca bu olguların Hindistan'daki geçmişini ortaya koymuş ve küreselleşmenin etkisi ile dünyanın pek çok ülkesinde tezahür eden siyasi gelişmelerin bir parçası olarak Hindistan'da da son birkaç yıldır yaşanan ve en temelde Müslümanları hedef alan birçok uygulamalar olduğunu ortaya koymuştur.

Hindistan'daki vatandaşlık konusundaki düzenlemelerin uluslararası hukuk bağlamında değerlendirilmesine ilişkin yapılan tartışma göstermiştir ki devletler vatandaşlık hukukunun sınırlarını belirlemede mahfuz yetkiye sahiptir; ancak bunun uluslararası hukuk kaynakları tarafından çizilen sınırları vardır. Vatandaşlık hukukunun "klasik ilkelerinden" herkesin bir uyrukluğ olmalıdır ilkesinin CAA ve NRC tarafından milyonlarca insanı vatansız bırakma tehdidi yaratması ile Hindistan tarafından çiğnendiği görülmektedir. Hindistan vatandaşlık konusu ile alakalı uluslararası sözleşmelerden büyük bir kısmına taraf değildir. Bu sebeple bunlar Hindistan için bağlayıcı değildir. Böylece Hindistan'ın CAA ve NRC ikilisinin bunlarla çelişki oluşturması söz konusu olmamaktadır. Ancak bu sözleşmeler uluslararası toplumdaki genel eğilimi yansıttığı için Hindistan'ın uluslararası toplumca benimsenin birtakım ilkelerle çelişir hareket ettiği görülmektedir. Uluslararası sözleşmeler bağlamında Hindistan'ın imzacısı olduğu 1965 tarihli Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme bağlamında son vatandaşlık düzenlemelerinin bunun ilgili maddesi ile çeliştiği ortadadır. Uluslararası hukuk bağlamında inceleme yapılırken başvurulacak diğer bir kaynak olan teamül hukukunun vatandaşlıkla ilgili prensiplerinin de Hindistan'da yapılan düzenlemelerde çelişki içinde olduğu görülmektedir.

Rapordaki tartışmalardan yola çıkarak gelecek günlerde Hindistan'ı ne bekliyor sorusunu cevaplamak mümkündür. Başbakan Modi beş yıllık bir dönemin ilk yılını bitirirken din ve milliyetçilik ile ilgili bu tür girişimleri ile dünyanın en önemli laik devletlerinden biri olarak bilinen Hindistan'da-ilerideki süreçte daha geniş sorunlara yol açmaya devam edecektir. Ayrıca NRC'nin uygulanması Hindistan'ın insan hakları açısından büyük bir insani krize neden olabilir. Assam bölgesindeki pilot çalışmadan bu durum daha iyi anlaşılmaktadır. Buna ek olarak uzmanlara göre bu durum Hindistan ile komşu ülkeler arasında da yeni bir gerginliğe yol açabilir. Özellikle Bangladeş ve Pakistan'da bunun yan etkisi olarak Hindu karşıtı eylemlerin başlamasından da endişe duyuluyor. Bunun yanı sıra COVID 19 yüzünden protestocuların eylemleri durdurulsa da protestoculara karşı cezalandırmalar hâlâ devam ediyor. Ayrıca Hindu milliyetçiler tarafından Müslümanlara karşı başlatılan nefret söylemleri ve linç etme olayları da durdurulmadı. Dahası sosyal medyada Müslümanlara karşı kullanılan #lovejihad, #landjihad gibi etiketlerle #Coronajihad ve #BioJihad gibi heşteğler da eklendi. Söz konusu tartışmalardan yola çıkarak, Hindistan'ın aşırı sağcı milliyetçi partisi olan

BJP'nin art arda iki kere iktidara gelmesi ile beraber, ülkede 'İslam Karşıtlığı/ İslamofobi'nin yasal sistemi ve devlet yapıları yoluyla sistematik bir biçimde daha sağlam temellendirildiğini söylemek mümkündür. Ancak raporun içerisinde de belirtildiği gibi, Hindistan'daki İslam Karşıtlığı/ İslamofobi yeni ortaya çıkmış bir durum değildir ve bu tarihi ve ideolojik bir arka plana sahiptir. Ayrıca Hindistan'daki bu gelişmeler İslam Karşıtlığı/ İslamofobi'nin sadece batıya özgü bir gündem olmaktan çıkıp küresel bir boyut kazandığını göstermiştir.

KAYNAKÇA

3. Protocol relating to a Certain Case of Statelessness. United Nations Treaty Collection. 24 Aralık 2019 tarihinde https://treaties.un.org/Pages/LONViewDetails.aspx?src=LON&id=517&chapter=30&clang=_en adresinden erişildi.
- Aatish, T. (2020, Mayıs t.y.). India Is No Longer India: Exile in the time of Modi. *The Atlantic*. 20 Mart 2021 tarihinde https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2020/05/exile-in-the-age-of-modi/609073/?fbclid=IwAR3fpnnJp-veVML0e_XYSZK6Q8ZKWFtO6rhXxDmA8RB2a1DsyonKWZtcG5Fw adresinden erişildi.
- Abadan, Y. (1951). Yeni Hint Anayasası. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 8(1). https://doi.org/10.1501/Huk-fak_0000000455
- Acer, Y., & Kaya, İ. (2019). Uluslararası Hukuk Temel Ders Kitabı İngilizce Özeti. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Adil, A. (2019, Aralık 25). India's New Citizenship Law 'to Make Muslims Stateless'. 18 Temmuz 2021 tarihinde <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/indias-new-citizenship-law-to-make-muslims-stateless-/1683783> adresinden erişildi.
- Agnes, F. (2017, Eylül 4). The abuse of India's triple talaq verdict. *Al Jazeera*. 26 Mart 2021 tarihinde <https://www.aljazeera.com/opinions/2017/9/4/the-abuse-of-indias-triple-talaq-verdict> adresinden erişildi.
- Arora, S. (2020, Ocak 26). India now has 28 states and 8 Uts. *Adda247*. 21 Mart 2021 tarihinde <https://currentaffairs.adda247.com/india-now-has-28-states-and-8-uts/> adresinden erişildi.
- Arpitha, K. (2020). Marching Against India's Discriminatory Citizenship Amendment Act. *OpenGlobalRights*. 18 Temmuz 2021 tarihinde <https://www.openglobalrights.org/marching-against-indias-discriminatory-citizenship-amendment-act/> adresinden erişildi.
- Ashesh, A. ve Thiruvengadam, A. (2017). *Report on Citizenship Law: India*. European University Institute. 20 Mart 2021 tarihinde https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/47124/GLOBALCIT_CR_2017_12.pdf?sequence=1 adresinden erişildi.
- Assam NRC: What Next for 1.9 million "Stateless" Indians? (2018, Ağustos 31). *BBC*. 30 Temmuz 2021 tarihinde <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-49520593> adresinden erişildi.
- Aybay, R. (1993). Çifte Uyrukluk Sorunu. İnsan Hakları Yıllığı, 15(3). 18 Temmuz 2021 tarihinde <http://docplayer.biz.tr/36440190-Cifte-uyrukluk-sorunu.html> adresinden erişildi.
- Aybay, R., Özbek, N., & Perçin, G. E. (2019). Vatandaşlık Hukuku. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Ayyub, R. (2021, 12 Mart). India's degraded and downgraded democracy. *The Washington Post*. 22 Mart 2021 tarihinde <https://www.washingtonpost.com/opinions/2021/03/11/india-democracy-freedom-house-narendra-mo-di-rana-ayyub/> adresinden erişildi.
- Basu, S. (2019, Mayıs 10). Manufacturing Islamophobia on WhatsApp in India: What can a study of pro BJP WhatsApp groups tell us about the party's culpability in rising Islamophobia? *The Diplomat*. 27 Mart 2021 tarihinde <https://thediplomat.com/2019/05/manufacturing-islamophobia-on-whatsapp-in-india/> adresinden erişildi.
- Batır, K. (2018). Uluslararası Hukukta Vatandaşlık. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Beech, H., Nang, S. ve Simons, M. (2020, Eylül 8). 'Kill All You See': In a First, Myanmar Soldiers Tell of Rohingya Slaughter. *The New York Times*. 25 Mart 2021 tarihinde <https://www.nytimes.com/2020/09/08/world/asia/myanmar-rohingya-genocide.html> adresinden erişildi.
- Bisht, A. (2020, Nisan 22). Indian police accused of targeting Muslims over anti-CAA protests. *AlJazeera*. 20 Mart 2021 tarihinde <https://www.aljazeera.com/news/2020/4/22/indian-police-accused-of-targeting-muslims-over-anti-CAA-protests> adresinden erişildi.
- Changoiwala, P. (2020, Şubat 21). India's Muslims Fear Deportation Under Citizenship Law. *Foreign Policy*. 18 Temmuz 2021 tarihinde <https://foreignpolicy.com/2020/02/21/india-muslims-deported-terrified-citizenship-amendment-act-CAA/> adresinden erişildi.
- Citizenship Amendment Bill: India's New "Anti-Muslim" Law Explained. (2019, Aralık 11). *BBC*. 18 Temmuz 2021 tarihinde <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-50670393> adresinden erişildi.
- Çelik, H. (2019, Aralık 16). Hindistan'da Vatandaşlık Yasası'nda Değişiklik, Stratejik Düşünce Enstitüsü. Stratejik Düşünce Enstitüsü. 18 Temmuz 2021 tarihinde <https://www.sde.org.tr/hatice-celik/genel/hindistanda-vatandaslik-yasasinda-degisiklik-kose-yazisi-14370> adresinden erişildi.
- European Convention on Nationality. Pub. L. No. 6.XI.1997, Council of Europe (1997). 22 Aralık 2019 tarihinde <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168007f2c8> adresinden erişildi.
- Genocide Watch Report. (2020). *Countries of Special Concern January-July 2020*. 30 Mayıs 2021 tarihinde <https://d0db->

- [b2cb-698c-4513-aa47-eba3a335e06f.filesusr.com/ugd/137a5c_932a5737e22d411691c44ac779940765.pdf](https://www.filesusr.com/ugd/137a5c_932a5737e22d411691c44ac779940765.pdf) adresinden erişildi.
- Gettleman, J., Raj, S., ve Yasir, S. (2020, Şubat 25). New Delhi Streets Turn Into Battleground, Hindus vs. Muslims. *New York Times*. 24 Mart 2021 tarihinde <https://www.nytimes.com/2020/02/25/world/asia/new-delhi-hindu-muslim-violence.html> adresinden erişildi.
- Gupta, P. ve Maheshwari, S. (2019, Aralık 30). Citizenship Amendment Act: A Free Pass to a select few? *Bar and Bench*. 30 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.barandbench.com/columns/citizenship-amendment-act-a-free-pass-to-a-select-few> adresinden erişildi.
- Güralp, H. (2015). Milliyete Karşı Vatandaşlık. İçinde H. Güralp (Ed.), *Vatandaşlık ve Etnik Çatışma: Ulus-Devletin Sorgulanması*. İstanbul: Metis.
- Güngör, G. (2018). *Tâbiyet Hukuku Gerçek Kişiler-Tüzel Kişiler-Şeyler* (C. 6). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Human Rights Watch. (2020). *India: Protests, Attacks Over New Citizenship Law*. 10 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.hrw.org/news/2020/04/09/india-protests-attacks-over-new-citizenship-law> adresinden erişildi.
- Jones, K. (2019, Aralık 19). Hindistan Hükümetinin Hindu Üstünlükçüsü Gündemine Karşı Kitlesele Protestolar. 04 Şubat 2021 tarihinde <https://www.wsws.org/tr/articles/2019/12/19/icaa-d19.html> adresinden erişildi.
- Kamruzzaman, M. (2021, Mayıs 24). Rohingya camps in Bangladesh report single-day high for new COVID cases. *Anadolu Agency*. 30 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/rohingya-camps-in-bangladesh-report-single-day-high-for-new-covid-cases/2252050#:~:text=Bangladesh%20is%20home%20to%20more.11%20in%20the%20past%20day> adresinden erişildi.
- Kalin, I. (2011). Islamophobia and the Limits of Multiculturalism, *Islamophobia: The Challenge of Pluralism in the 21st Century* içinde (8). Esposito, J. L. Ve Kalin, I., New York: Oxford University Press.
- Kandemir, Z. E. ve Akdemir, F. (2021, Mart 21). Irkçılığın Yansıma Alanı Olarak Müslüman Kadın. *Perspektif*. 26 Mart 2021 tarihinde <https://perspektif.eu/2021/03/21/irkciligin-yansima-alani-olarak-musulman-kadin/> adresinden erişildi.
- Khaitan, S. (2019, Ağustos 31). NRC Excludes 1.9 Million; Govt Had Said There Were 5 Million Illegal Immigrants In Assam. *IndiaSpend*. 30 Temmuz 2021 tarihinde <https://www.indiaspend.com/nrc-excludes-1-9-million-govt-had-said-there-were-5-million-illegal-immigrants-in-assam/> adresinden erişildi.
- Khalid, S. (2017, Ağustos 22). What is 'triple talaq' or instant divorce? *Al Jazeera*. 26 Mart 2021 tarihinde <https://www.aljazeera.com/features/2017/8/22/what-is-triple-talaq-or-instant-divorce> adresinden erişildi.
- Khan, A. ve Chakrabarty, I. (2021, Şubat 24). Why the 2020 violence in Delhi was a pogrom. *AlJazeera*. 20 Mart 2021 tarihinde <https://www.aljazeera.com/opinions/2021/2/24/why-the-2020-violence-in-delhi-was-a-pogrom> adresinden erişildi.
- Koduveri, A. (2020, 2 Nisan). Marching against India's discriminatory Citizenship Amendment Act. *OpenGlobalRights*. 27 Ocak 2021'de <https://www.openglobalrights.org/marching-against-indias-discriminatory-citizenship-amendment-act/> adresinden erişildi.
- Krishnan, A. M. (2019, Temmuz 31). Triple talaq: Instant divorce ban draws mixed reactions in India. *DW*. 26 Mart 2021 tarihinde <https://www.dw.com/en/triple-talaq-instant-divorce-ban-draws-mixed-reactions-in-india/a-49830803> adresinden erişildi.
- Kumar, A. P. (2019, 15 Aralık). Citizenship (Amendment) Act: An unconstitutional Act. *Deccan Herald*. 04 Şubat 2021'de <https://www.deccanherald.com/specials/sunday-spotlight/citizenship-amendment-act-an-unconstitutional-act-785638.html> adresinden erişildi.
- Kumar, N. N. (2017, Haziran 30). Dissecting Hindutva: A Conversation with Jyotirmaya Sharma. *Toynbee Prize Foundation*. 24 Mart 2021 tarihinde <https://toynbeeprize.org/posts/jyotirmaya-sharma/> adresinden erişildi.
- Law, J. (2015). *A Dictionary of Law* (8. baskı). Oxford: Oxford University Press.
- Malji, A. (2020). Gendered Islamophobia: The Overlapping Parallels of Hindu and Buddhist Nationalism in South Asia (APSA Ön Baskı Çalışma Kağıdı). *American Political Science Association Preprints*. 18 Temmuz 2021 tarihinde <https://preprints.apsanet.org/engage/apsa/article-details/5f515fa6c7126000129578d5> adresinden erişildi.
- Marlow, I. (2019, Şubat 20). Cow vigilantes killed at least 44 people in three years, report finds. *The Print*. 27 Mart 2021 tarihinde <https://theprint.in/india/governance/cow-vigilantes-killed-at-least-44-people-in-three-years-report-finds/195450/> adresinden erişildi.
- Menon, B. (2020, Şubat 26). Photos: Delhi riots, a day of shame. *Gulf News*. 24 Mart 2021 tarihinde <https://gulfnews.com/photos/news/photos-delhi-riots-a-day-of-shame-1.1582720946625?slide=1> adresinden erişildi.
- Mohanty, P. (2019, Aralık 24). CAA & NRC II: Here are the Myths and Facts about all-India National Register of Citizens. *Business Today*. 18 Temmuz 2021 tarihinde <https://www.businesstoday.in/current/economy-politics/caa-nrc-national-register-of-citizens-myths-and-facts-citizenship-amendment-act-modi-amit-shah-govt/>

- [story/392474.html](https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/watchdog-calls-indias-citizenship-law-discriminatory/1800004) adresinden erişildi.
- New Delhi communal riot affects India's global image. (2020, Mart 02). *A news*. 24 Mart 2021 tarihinde <https://www.aa.com.tr/world/2020/03/02/new-delhi-communal-riot-affects-indias-global-image> adresinden erişildi.
- Niazi, S. (2020, 10 Nisan). Watchdog calls India's citizenship law 'discriminatory'. *Anadolu Agency*. 27 Ocak 2021 tarihinde <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/watchdog-calls-indias-citizenship-law-discriminatory/1800004> adresinden erişildi.
- Oğuz, G. T. (2019, Kasım 09). Babri Camisi anlaşmazlığında Hindular lehine karar. *Anadolu Ajansı (AA)*. 26 Mart 2021 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/babri-camisi-anlasmazliginda-hindular-lehine-karar/1639998> adresinden erişildi.
- Owen, D. (2017). Citizenship and Human Rights. İçinde A. Shachar, R. Bauböck, I. Bloemraad, & M. Vink (Ed.), *The Oxford Handbook of Citizenship*. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198805854.013.11>
- Özbek Hadimoğlu, N., & Teksoy, B. (2013). Vatansızlığın Azaltılmasına Dair Bm Sözleşmesi (1961) Karşısında Türk Vatandaşlığı Kanunu. *TBB Dergisi*, (107), 221–244. 18 Temmuz 2021 tarihinde <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2013-107-1294> adresinden erişildi.
- Parry, A. (2020, Şubat 27). 5 Soru: Hindistan'da Vatandaşlık Yasası Değişiklik Tasarısı. SETA. 26 Mart 2021 tarihinde <https://www.setav.org/5-soru-hindistanda-vatandaslik-yasasi-degisiklik-tasarisi/> adresinden erişildi.
- Pirbhai, M. R. (2020, Mart 9). Hindutva and the Meaning of Modernity. *Berkley Center*. 20 Mart 2021 tarihinde <https://berkeleycenter.georgetown.edu/responses/hindutva-and-the-meaning-of-modernity> adresinden erişildi.
- Rao, M. (2011). Love Jihad and Demographic Fears. *Indian Journal of Gender Studies*, 18(3), 425. <https://doi.org/10.1177/097152151101800307>
- Repucci, S. Ve Slipowitz, A. (2021). Democracy under Siege. *Freedom House*. 21 Mart 2021 tarihinden <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2021/democracy-under-siege> adresinden erişildi.
- Sanyal, A. (2018, Şubat 07). Hate Speech From BJP's Vinay Katiyar: "Why Do Muslims Live In India? NDTV. 28 Mart 2021 tarihinde <https://www.ndtv.com/india-news/hate-speech-from-bjps-vinay-katiyar-why-do-muslims-live-in-india-1809696> adresinden erişildi.
- Sarkar, T. (2020, Mart 9). Citizenship Protests in India: Possibilities and Challenges of Opposition to Hindu Nationalism. *Berkley Center*. 20 Mart 2021 tarihinde <https://berkeleycenter.georgetown.edu/responses/citizenship-protests-in-india-possibilities-and-challenges-of-opposition-to-hindu-nationalism> adresinden erişildi.
- Schwartzberg, J. E. , Champakalakshmi, R. , Spear, T. G. P., Calkins, P. B. , Wolpert, S. A. , Thapar, R. , Subrahmanyam, S., Dikshit, K. R. , ... Alam, M. (2021). India:Land. *Encyclopedia Britannica*. 17 Mart 2021 tarihinde <https://www.britannica.com/place/India> adresinden erişildi.
- Sengupta, P. (2009). Linguistic Diversity and Economic Disparity: An Issue for Multiculturalism in India. *The International Journal of Diversity in Organisations, Communities and Nations*. 9 (1).1.
- Sharma, A. (2020). On the Difference Between Hinduism and Hindutva. *Association For Asian Studies*. 24 Mart 2021 tarihinde <https://www.asianstudies.org/publications/ea/archives/on-the-difference-between-hinduism-and-hindutva/> adresinden erişildi.
- Sharma, G. (2020, 8 Nisan). Covid-19 is Changing the Way People Protest Around the World. *TRT World*. 21 Mart 2021 tarihinde <https://www.trtworld.com/magazine/covid-19-is-changing-the-way-people-protest-around-the-world-35229> adresinden erişildi.
- Shaw, M. N. (2018). Uluslararası Hukuk. 18 Temmuz 2021 tarihinde <http://www.tuba.gov.tr/files/yayinlar/ders-kitaplari/UluslararasiHukuk.pdf> adresinden erişildi.
- Singh, H. (2020, Mayıs 08). The Citizenship Amendment Act (CAA): Meaning, Key Features, and Objectives. *Jagran Josh*. 23 Mart 2021 tarihinde <https://www.jagranjosh.com/general-knowledge/citizenship-amendment-bill-2019-1575981192-1> adresinden erişildi.
- Singh, J. B. (2020, Mart 25). NPR exercise, Census 2021 updation postponed indefinitely due to coronavirus, says MHA - India News. *India Today*. 23 Mart 2021 tarihinde <https://www.indiatoday.in/india/story/npr-exercise-census-2021-updation-postponed-coronavirus-mha-1659604-2020-03-25> adresinden erişildi.
- Sinha, R. (2019, Aralık 9). Explainer: The Citizenship (Amendment) Bill, 2019. *PRS India*. 22 Mart 2021 tarihinde <https://www.prsindia.org/theprsblog/explainer-citizenship-amendment-bill-2019> adresinden erişildi.
- Sivapragasam, K. (2021, Ocak 21). The erasure of Tamil Eelam and the silence that follows. *The Silhouette*. 25 Mart 2021 tarihinde <https://www.thesil.ca/the-erasure-of-tamil-eelam-and-the-silence-that-follows> adresinden erişildi.
- Taşçı, M. N. (2019, Ağustos 08). Hindistan Cammu Keşmir'in özel statüsünü ortadan kaldırdı. *Anadolu Ajansı (AA)*. 26 Mart 2021 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/hindistan-cammu-kesmirin-ozel-statusunu-ortadan-kaldir>

[di/1550255](#) adresinden erişildi.

- Taşçı, M. N. (2019, Aralık 06). Güney Asya'nın Ayasofyası: Babri Camisi. *Anadolu Ajansı (AA)*. 26 Mart 2021 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/guney-asyanın-ayasofyasi-babri-camisi/1665715> adresinden erişildi.
- Tekinalp, G. (2011). Tabiiyetin Genel İlkeleri ve 1964 Tarihli Türk Vatandaşlık Kanunu. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 38(1-4), 483-497.
- The 47th Session of the Council of Foreign Ministers. (2020, Kasım 27-28). *Thirteen OIC Observatory Report On Islamophobia*. 24 Mart 2021 tarihinde https://www.oic-oci.org/upload/islamophobia/2021/The_13th_Islamophobia_Annual_Report_English.pdf adresinden erişildi.
- The Constitution of India. (1950). 18 Aralık 2020 tarihinde https://legislative.gov.in/sites/default/files/COI_1.pdf adresinden erişildi.
- The U.S. Commission On International Religious Freedom (USCIRF). (2018). *Annual Report 2018*. 26 Mart 2021 tarihinde https://www.uscifr.gov/sites/default/files/USCIRFannual2018_tagged508.pdf adresinden erişildi.
- Thompson, P., Itaoui, R., ve Bazian, H. (2019). Islamophobia In India: Stoking Bigotry Repot. *Islamophobia Studies Center*. 24 Mart 2021 tarihinde https://www.academia.edu/38912882/ISLAMOPHOBIA_IN_INDIA_STOKING_BIGOTRY adresinden erişildi.
- Those indulging in arson 'can be identified by their clothes': Narendra Modi on anti-CAA protest. (2019, Aralık 15). *The Economic Times*. 28 Mart 2021 tarihinde https://economictimes.indiatimes.com/news/politics-and-nation/those-indulging-in-arson-can-be-identified-by-their-clothes-narendra-modi-on-anti-kaa-protest/articles-how/72687256.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst adresinden erişildi.
- Tiwari, P. (2020, Mart 11). The BJP has incited hatred it can no longer stop. *Al Jazeera*. 25 Mart 2021 tarihinde <https://www.aljazeera.com/opinions/2020/3/11/the-bjp-has-incited-hatred-it-can-no-longer-stop> adresinden erişildi.
- Tümer, S. (1992). "Brahmanizm". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. 30 Mayıs 2021 tarihinde <https://islamansiklopedisi.org.tr/bramanizm> adresinden erişildi.
- UN Treaty Database: Ratification Status for India. (y.y.). *United Nations Human Rights Treaty Bodies*. 18 Temmuz 2021 tarihinde https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/TreatyBodyExternal/Treaty.aspx?CountryID=79&Lang=EN adresinden erişildi.
- Ünlü, H. (2019, Aralık 31). Yeni Vatandaşlık Yasası Hindistan'ın Geleceğini Tehlikeye Atıyor. *Anadolu Ajansı*. 18 Temmuz 2021 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/yeni-vatandaslik-yasasi-hindistanin-gelecegini-tehlikeye-atiyor/1688440> adresinden erişildi.
- Vahid, D. (2020, Aralık 11). 'One year of India's Citizenship Amendment Act'. *DW*. 21 Mart 2021 tarihinde <https://www.dw.com/en/one-year-of-indias-citizenship-amendment-act/a-55909013> adresinden erişildi.
- Vahit, D. (2016). *Türk Vatandaşlık Hukuku* (16. baskı). Ankara: Savaş Yayınevi.
- Walsh, J. E. (2006). *A brief history of India*. New York, USA: Facts on file inc publishing.
- Workman, D. (2021, Mart 21). Top Beef Exporting Countries. *World's Top Exports*. 27 Mart 2021 tarihinde <http://www.worldstopexports.com/top-beef-exporting-countries/> adresinden erişildi.
- Tiwari, P. (2020, Mart 11). The BJP has incited hatred it can no longer stop. *Al Jazeera*. 25 Mart 2021 tarihinde <https://www.aljazeera.com/opinions/2020/3/11/the-bjp-has-incited-hatred-it-can-no-longer-stop> adresinden erişildi.
- Vishwanath, A. (2021, Ocak 3). 3 states, 3 anti-conversion laws: what's similar, what's different. *The Indian Express*. 30 Mayıs 2021 tarihinde <https://indianexpress.com/article/explained/religion-conversion-bill-bjp-7129285/> adresinden erişildi.
- Vaid, D. (2020, Aralık 11). 'One year of India's Citizenship Amendment Act'. *DW*. 21 Mart 2021 tarihinde <https://www.dw.com/en/one-year-of-indias-citizenship-amendment-act/a-55909013> adresinden erişildi.
- What is India's caste system? (2019, Haziran 19). *BBC News*. 24 Mart 2021 tarihinde <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-35650616> adresinden erişildi.
- Workman, D. (2021, Mart 21). Top Beef Exporting Countries. *World's Top Exports*. 27 Mart 2021 tarihinde <http://www.worldstopexports.com/top-beef-exporting-countries/> adresinden erişildi.

GAV ÇALIŞMA RAPORU

Hacettepe Mahallesi Fener Sokak No: 5
06230 Altındağ Ankara/Türkiye

+90 312 473 79 11

info@gocvakfi.org

www.gocvakfi.org

